תוספתא שבת

תוספתא

geulaquiz.com

פרק א

א ארבע רשויות לשבת רשות היחיד רשות הרבים איזהו רשות היחיד חריץ שעמוק עשרה ורוחב ארבעה וכן גדר שגבוה עשרה ורוחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה איזו היא רה״ר סרטיא ופלטיא ומבואות המפולשין זו היא רה״ר גמורה אין מוציאין מרה״י זו לרה״ר זו ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו ואם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל אחד המוציא ואחד המכניס ואחד המושיט ואחד הזורק חייב.

ב אבל הים והבקעה [והכרמלית] והאסטוונית והאסקופה אינן לא [רה״י ולא רה״ר] אין נושאין ונותנין [לתוכן] ואם נשא ונתן פטור אין מוציאין לא מתוכן לרה״ר ולא מרה״ר לתוכן ואין מכניסין מתוכן לרה״י [ומרשות] היחיד לתוכן ואם הוציא והכניס פטור חצר של רבים ומבואות שאין מפולשין עירבו מותרין לא עירבו אסורין.

ג אדם עומד על האסקופה [נותן לבעל הבית ובעל הבית נותן לו נותן לעני והעני נותן לו נטל מבעה״ב ונתן לעני מן העני ונתן לבעה״ב] שלשתן פטורים אחרים אומרים אסקופה משמשת שתי רשויות כל זמן שפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ היתה גבוה י׳ טפחים ורחבה ארבעה הרי זה רשות [לעצמו].

ד כשם שמפסיקין לקריאת שמע כך מפסיקין [לקריאת מגילה] לקריאת הלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולכל מצות האמורות בתורה.

ה לא יצא החייט במחטו [ע״ש סמוך לחשיכה] שמא ישכח ויצא ולא נגר בקיסם [שבצוארו] ולא צבע בדוגמא [שבאזנו] ולא שולחני בדינר שבאזנו ולא סורק במשיחה [שבצוארו אם] יצאו כולן פטורין דברי ר״מ רי״א אומן דרך אומנותו חייב ושאר כל אדם פטורין הסוחר לא יצא בכסות המקופלת ומונחת על כתיפו לרה״ר ואם יצא ה״ז חייב לא יצא אדם במעות הצרורין לו בסדינו לרה״ר ואם יצא הרי זה חייב.

ו יוצאין בתפילין עם חשיכה וקורין בכתבי הקודש עם חשיכה אבל אין קורין בלילי שבת לאור הנר [אפי׳] גבוה ממנו ואפילו בבית אחר ואפילו עשרה בתים [זה לפנים מזה] אבל מסתכל לתוך הקערה ואינו חושש רשב״ג אומר תינוקות מתקנין פרשיותיהן בלילי שבת לאור הנר א״ר ישמעאל פעם אחת [קראתי] לאור הנר ובקשתי להטותו אמרתי כמה גדולים דברי חכמים שאומרין אין קורין בלילי שבת לאור הנר ר׳ נתן אומר הטהו ודאי וכתב על פנקסו ישמעאל בן אלישע הטה את הנר בשבת לכשיבנה בהמ״ק יביא חטאת.

ז אר״ש בן אלעזר בא וראה עד היכן פרצה טהרה שלא [גזרו] הראשונים לומר לא יאכל טהור עם הנדה שהראשונים לא היו אוכלין עם הנדות אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה [שבית] שמאי אומרים לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ וב״ה מתירין.

ח אלו מן ההלכות שאמרו בעליית חנניה בן חזקיהו בן [גרון] כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב״ש על ב״ה ושמונה עשר דבר גזרו בו ביום והיה אותו היום קשה להם לישראל כיום שנעשה בו העגל רא״א בו ביום גדשו סאה ר׳ יהושע אומר בו ביום מחקו סאה [שכל זמן שהמדה מלאה אדם נותן לתוכה לסוף מוציאה מה שבתוכה] בו ביום אמרו כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדע ונמנו ורבו ב״ש על ב״ה בו ביום אמרו השוכח כלים תחת הצינור בע״ש עם חשיכה ונמנו ורבו ב״ש על ב״ה.

ט אמרו ב״ש לב״ה אי אתם מודים שאין צולין בשר וביצה בע״ש עם חשיכה אלא כדי שיצולו אף דיו סמנין וכרשינין וכיוצא בהן אמרו להם ב״ה אי אתם מודים שטוענים קורות בית הבד ותולין עיגולי הגת ע״ש עם חשיכה אף דיו סמנין וכרשינין וכיוצא בהן אלו עמדו בתשובתן ואלו עמדו בתשובתן אלא שב״ש אומרים (שמות כ׳:ט׳) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך שתהא כל מלאכתך גמורה מע״ש ובה״א (שמות כ״ג:י״ב) ששת ימים תעשה <מלאכה> [עושה] אתה כל ששה.

י בש״א אין מוכרים לנכרי ולא טוענים עמו ולא מגביהים עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב וב״ה מתירין איזהו מקום קרוב עד שיגיע לבית הסמוך לחומה ר״ע אומר כדי שיצא מן הפתח וקדש עליו היום אמר [ר״א ברבי] צדוק של בית ר״ג היו מוליכין כלי לבן שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת וצבועים בע״ש לפי דרכנו למדנו שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועים.

יא פותקין מים לגינה בע״ש עם חשיכה והיא שותת והולכת [בשבת] נותנין קילור לעין ואיספלנית ע״ג המכה בע״ש עם חשיכה והן מתרפאין והולכין [בשבת] נותנין גפרית תחת הכלים בע״ש והן מתגפרין והולכין [בשבת נותנין] מוגמר על גבי גחלים בערב שבת עם חשיכה [ואין נותנין חטים לרחיים של מים אלא כדי שיטחנו].

פרק ב

א מדליקין בפתילה מחורכת [ולא בסמרטוטין ואף על פי שמחורכין] כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביו״ט חוץ משמן שריפה מפני מה אמרו אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב לפי שאין שורפין לא [תרומות] ולא קדשים ולא חמץ ביום טוב.

ב כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מותר לעשותן מדורה בין ע״ג הארץ ובין על גבי [מנורה בין להתחמם כנגדן בין להשתמש לאורה לא אסרו] אלא לעשותן פתילה לנר בלבד.

ג רשב״א אומר אין מדליקין בצרי ר׳ ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו ר׳ ישמעאל [בר״י] בן ברוקה אומר אין מדליקין אלא ביוצא מן הפרי ר״ט אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד עמד ר׳ יוחנן בן נורי על רגליו ואמר מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין מה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים מה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות מה יעשו אנשי קפוטקיא שאין להם לא זה ולא זה אין לך אלא מה שאמרו [מדליקין בשמן פקועות ובנפט ר״ש שזורי אומר מדליקין בשמן דגים ובעטרן] סומכוס אומר כל היוצא מן הבשר אין מדליקין בו חוץ משמן דגים ר״ש בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מן הפשתן.

ד כרך דבר שמדליקין בו ע״ג דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו רשב״ג אומר של בית אבא היו כורכין פתילה ע״ג אגוז ומדליקין בה.

ה א״ר יהודה כשהיינו שרויין בעליית בית נתזה בלוד היינו נוקבין שפופרת של ביצה וממלאין אותה שמן ונותנין אותה על הנר בע״ש עם חשיכה שיהא שוהה ודולק בלילי שבת [היו שם זקנים ולא אמר אחד מהן] דבר אם חברה בסיד ובגפסיס בע״ש מותר.

ו נותנין טיט וחרסית תחת הנר בע״ש עם חשיכה כדי שיהא שוהה ודולק בלילי שבת נותנין גרגר של מלח וגריס של פול על פי הנר בע״ש עם חשיכה כדי [שיהא שוהה ודולק בלילי שבת] מעלין בדיופי ומטיפין מן האדק לחולה בשבת.

ז החותה בגחלים חייב חטאת ר״ש בן אלעזר אומר משם ר״א ב״ר יצחק חייב שתי חטאות מפני שמכבה את העליונות ומבעיר את התחתונות החותה גחלים להתחמם כנגדן פטור.

ח כלים שנטמאו באב הטומאה אין מטבילין אותן בין השמשות ר״ש שזורי אומר אף בחול אין מטבילין אותן בין השמשות מפני שצריכין הערב שמש [וכלים] שנטמאו בולד הטומאה מטבילין אותן בין השמשות [כלל אר״ש בן אלעזר דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אין עושין אותו בין השמשות ודבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת עושין אותו בין השמשות].

ט ר׳ נתן אומר אף מפני נדרים נשים מתות בשעת לידתן ר׳ יוסי אומר שלשה הן דבקי מיתה מסורין לנשים רשב״ג אומר הלכות הקדש [וחטאות ומעשר] הן גופי תורה ומסורין [להם] לע״ה [שלשתן להעשות] מדליקין את הנר מערבין וטומנין את החמין

פרק ג

א כירה שהסיקוה בגפת ובעצים סומכין לה ואין מקיימין עליה עד שתהא גרופה וקטומה גחלים שעממו או [שהדליק] עליהן נעורת של פשתן הרי הן כקטומות שתי כיריים המתאימים אחת גרופה וקטומה ואחת שאינה גרופה [ואינה קטומה מקיימין] על גבי גרופה וקטומה ואין [מקיימין] ע״ג שאינה גרופה וקטומה ומה הן [מקיימין] עליה ב״ש אומרים אין מקיימין עליה כלום וב״ה אומרים חמין אבל לא תבשיל עקר את המיחם הכל מודים שלא יחזיר דברי ר״מ רי״א בש״א חמין אבל לא תבשיל וב״ה אומרים חמין ותבשיל עקר בש״א לא יחזיר ובה״א יחזיר.

ב השוכח [תבשיל] ע״ג כירה וקדש עליו היום בשוגג יאכל במזיד לא יאכל בד״א בתבשיל שלא בשל כל צרכו וחמין שלא הוחמו כל צרכן אבל תבשיל שבשל כל צרכו וחמין שהוחמו כל צרכן הרי אלו מותרין מפני שרע להן ר״י אומר חמין שהוחמו כל צרכן הרי אלו מותרין מפני שרע להן אבל תבשיל שבשל כל צרכו כל המצטמק ויפה לו כגון כרוב ופול ובשר טרוף אסור וכל המצטמק ורע לו מותר.

ג המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר בשוגג יאכל [במוצאי] שבת במזיד לא יאכל ר׳ יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל [במוצאי] שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל לא [לו ולא לאחרים כלל אמר] ר׳ ישמעאל ב״ר יוחנן בן ברוקה דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין בשוגג בין במזיד אסור לו ולאחרים ודבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאה בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא לו ולא לאחרים.

ד השוחט בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל פירות שלקטן בשבת בשוגג [יאכלו] למוצאי שבת במזיד לא [יאכלו].

ה התורם והמעשר בשבת בין בשוגג בין במזיד מעשרותיו מעשר המטביל כלים בשבת בין בשוגג בין במזיד עלו ידי טבילה.

ו הנוטע בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקור ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור מפני מה אמרו הנוטע בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקור ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור [מפני] שמונין לשביעית ואין מונין לשבתות ד״א נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות ר׳ יהודה אומר חלוף הדברים בשבת בין בשוגג בין במזיד יעקור בשביעית בשוגג יקיים במזיד [יעקור] רבן שמעון בן גמליאל אומר מגלגלין ביצים ע״ג [סיד] רותח [ואין] מגלגלין ביצים על גבי עפר רותח.

פרק ד

א לא תמלא אשה קדרה עסיות ותורמוסין ותתן לתוך התנור בע״ש עם חשיכה אם נתנה למוצאי שבת אסורין [עד כדי] שיעשו לא ימלא נחתום חבית מים ויתן לתוך התנור בע״ש עם חשיכה ואם נתן למוצאי שבת אסורין עד כדי שיוחמו.

ב מרחץ שסתמו [נקבין שלו] מע״ש למוצאי שבת רוחץ בו מיד סתמו [נקבין שלו] מערב יו״ט נכנס ביו״ט ומזיע ויוצא ומשתטף בצונן א״ר יהודה מעשה במרחץ של בני ברק שסתמו נקבין שלו מעיו״ט והיה ר״ע ור״א בן עזריה נכנסין ומזיעין בתוכו ויוצאין [ורוחצין] בצונן אלא שהיו חמין שלו מחופין בנסרים משרבו עוברי עבירה חזרו לאסור האמבטאות שבכרכים מטיילין בהן בשבת.

ג אין משתטפין לא בחמין ולא בצונן דברי ר״מ ור״ש מתיר ורבי יהודה אומר בצונן אבל לא בחמין א״ר יהודה מעשה [בביתוס] בן זונין שהיו ממלאין לו כלי של צונן מערב שבת ונותנין עליו בשבת כדי שייקר.

ד ממלא אדם חבית של מים ונותנה כנגד המדורה לא שיחמו אלא שתפיג צינתן ממלא אדם צלוחית שמן ונותנה כנגד המדורה לא [שתחם] אלא כדי שתפיג צינתו רשב״ג אומר האשה מדיחה ידה בשמן ומחממתה כנגד הנר וסכה את בנה סך אדם את עצמו שמן ומתחמם כנגד המדורה ואינו חושש סכין כל מיני סיכות [אבל אין מושחין את המעיין ואין חונקין בשבת].

ה מיחם אדם אלונתית ונותן על [מעיו ולא] יתן עדשה מלאה חמין על מעיו ממלא אדם כוס של יין ונותנו על פי מיחם לא שיחם אלא כדי שתפיג צינתו ממלא כוס מים ונותן לתוך הספל בין להחם לו את הצונן בין לצנן לו את החמין המערה ממיחם למיחם מאלפס לאלפס ומקדרה לקדרה מותר לשני ואסור ליתן לראשון.

ו חבית של טבל שנשברה מביא כלי ונותן תחתיה [נתמלא] אסור לטלטלו עביט של ענבים ומעטן של זיתים שמשכו אין מסתפקין מהן ביו״ט ואצ״ל בשבת.

ז חבית שנשברה בראש הגג מביא כלי ומניח תחתיה ולא יהא מביא כלי אחד וקולט כלי [אחד ומסלק] אם יש שם אורחים מביא כלי אחד וקולט כלי [אחר ומסלק]. נותן אדם כלי תחת הדלף בשבת נתמלא שופך ושונה ואינו חושש.

ח גרף של רעי ושל מימי רגלים נוטלו ושופכו ונותן לתוכו מים ומחזירו למקומו.

ט [מטלטלין] נר חדש אבל לא ישן דברי רבי יהודה ר״מ אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו בו באותה שבת ר״ש אומר כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת כבה מותר לטלטלו אבל כוס וקערה ועששית שכבו לא יזיזם ממקומן ר״א בר״ש אומר מסתפקין מנר [הכבה] ומנר המנטף [נר] שעל גבי טבלא מטה את הטבלא והנר נופל ומחזיר את הטבלא למקומה.

י אין מטלטלין את המנורה בשבת ר״א ב״ר שמעון מתיר אין מגרדין לא מנעלים ישנים ולא סנדלין ישנים אבל [סכין ומקנחין] אותן אין סכין לא מנעלים חדשים ולא סנדלין חדשים ולא יסוך את רגלו והוא בתוך המנעל ולא יסוך את רגלו והוא בתוך הסנדל אבל סך הוא את רגלו [ונותנה למנעל סך את רגלו ונותנה לסנדל] סך אדם עצמו שמן ומתעגל על גבי [טבלא] חדשה ואינו חושש.

יא סכין ומדיחין ומפרכסין באדם אבל לא בבהמה זה חומר בבהמה שאין באדם מפספסין את [הכיפין] ובלבד שלא יתלוש [גיזי] צמר שבהפתק אין מטלטלין אותן אם התקינן בעל הבית להיות משתמש בהן מטלטלין אותן.

יב אין טומנין את החמין בתחלה בשבת אבל מוסיפין עליהן כלים רבי שמעון בן גמליאל אומר נוטל את הסדין ונותן את הגלופקרין נוטל את הגלופקרין [ונותן] את הסדין וכן היה רשב״ג אומר לא אסרו להטמין אלא מיחם שחממו בו מערב שבת אבל מפנה הוא לתוך מיחם אחר או לתוך קיתון אחר ומטמין.

יג הטמין וכסה בדבר הניטל בשבת או שהטמין בדבר שאין ניטל בשבת וכסה בדבר הניטל בשבת ה״ז נוטל ומחזיר הטמין וכסה בדבר שאין ניטל בשבת או שהטמין בדבר הניטל בשבת וכסה בדבר שאין ניטל בשבת אם מגולה מקצתו נוטל ואם לאו אינו נוטל ר׳ יהודה אומר נעורת של פשתן דקה הרי הן כזבל.

יד טומנין מיחם על גבי מיחם וקדרה על גבי קדרה ומיחם על גבי קדרה וקדרה על גבי מיחם וטח פיהם בבצק לא שיוחמו אלא כדי שיהו שמורין.

טו וכשם שאין טומנין החמין בתחלה בשבת כך אין טומנין [לא את השלג ולא] את הצונן אין מרסקין את השלג שיזובו מימיו אבל מרסק הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש.

פרק ה

א רבי ישמעאל בר׳ יוסי אומר משום אביו הסוס והפרד [והדלובקוס] והגמל נמשכין באפסר רחלות יוצאות כבונות למילת שחוזות [שיעלה עליהן זכר] כבולות שלא [יעלה עליהן זכר].

ב לא יצא חמור באוכף שלו [אע״פ] שקשור בו ר״ג אומר יוצא חמור באוכף שלו בזמן שקשור בו לחממו ובלבד שלא יקשור בה את [המוסרה] ויפסיל את הרצועה תחת זנבו.

ג לא יצא גמל במטוטלת [התלויה בחטרתו שלא יכנס בה] הרוח אבל יוצא הוא [הקשורה בחטרתו שתכנס] בו הרוח עקוד שלא יכוף ידו א׳ ורגלו א׳ ויקשור [רגלו אחת רגול] שלא יכוף שתי ידיו זו לזו שתי רגליו זו לזו ויקשרנו.

ד הסוס יוצא בשיר וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין במקומן ובלבד שיהו מחולחלים ומכניס אפילו י׳ חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך ע״ג ידו ולא ישלשל חבלים מידו יותר מטפח.

ה לא יצא הסוס בזנב שועל ולא בזהורית שבין עיניו לא תצא פרה בחוסם [שלה] ולא סייחין בקרסטלין [שלהם] ולא עזים בכיסין [של דדיהן] לא תצא בהמה בסנדל ולא בקמיע אע״פ שמומחה זה חומר בבהמה שאין באדם אבל יוצאה היא באגד שע״ג מכה ובקשישין שע״ג שבר ובשליא המדולדלת ופוקקין לה זוג ומטיילת בו בחצר.

ו לא תצא אשה בעיר של זהב ואם יצאת חייבת חטאת דברי ר״מ וחכ״א לא תצא ואם יצאת פטורה ר״א אומר יוצאה אשה בעיר של זהב בטוטפת [ובסרביטין] בזמן שהן תפורין.

ז לא תצא אשה באסטמא ואם יצאת הרי זה חייבת שלשה דברים נאמרו באסטמא אין בה משום כלאים ואין מטמאה בנגעים ואין יוצאין בה בשבת ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אף אין בה משום עטרות לכלה כלל אמר רשב״א כל נוי שלמטה משערה יוצאין [בו] למעלה משערה אין יוצאין [בו].

ח לא ינעול אדם סנדל [מסומר] ויטייל בתוך הבית אפילו ממטה למטה אבל נוטלו ומכסה בו את הכלים ר״א בר״ש אוסר נשרו רוב מסמרותיו ונשתיירו בו ד׳ וחמש ר׳ אומר עד שבע [או שחפהו בעור מלמעלה או שעשה לו מסמרין הרבה מלמטה או שעשה לו טס או יתד כדי שיהלך עליו] ולא תהא הארץ אוכלתו מותר.

ט איזה קמיע מומחה כל שרפא ושנה ושלש אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עקרין יוצאין בו ואצ״ל שנכפה אלא אפי׳ שלא יכפה ואין צריך לומר דבר שיש בו סכנה אלא אפי׳ דבר שאין בו סכנה [וקושרו] ומתירו בשבת ובלבד שלא יתננו לתוך השיר או לתוך הטבעת ויצא בו מפני מראית העין קמיע שאין מומחה אע״פ שאין יוצאין בו בשבת מטלטלין אותו בשבת.

י לא תצא אשה במפתח שבאצבעה לרשות הרבים ואם יצתה הרי זו חייבת חטאת ר״א פוטר בכובלת [וחכמים פוטרין בצלוחית] של פלייטין בזמן שיש בה בוסם הא אם אין בה בוסם הרי זו חייבת כללו של דבר כל שהוא משום תכשיט לא תצא ואם יצתה הרי זו פטורה כל שאינו משום תכשיט לא תצא

ואם יצאת הרי היא חייבת אבל יוצאת היא בסבכה [מוזהבת] ובטסין [ובצפויין] ובחליות שלה במנעלים ובקורדוקיסין המוזהבין יוצאה באבן תקומה ואם נפלה תחזיר פורפת לכתחלה בדבר הניטל בשבת.

פרק ו

א יוצא אדם בקיסם שבשיניו [ושבסנדלו] לרשות הרבים אם נפל לא יחזיר ואצ״ל שלא [יתן] בתחלה בשבת ר׳ אליעזר אומר קב של קיטע אם יש בו בית קבול [כתיתין] יוצאין בו ואם לאו אין יוצאין בו הגדמין טמאין ואין יוצאין [בהן].

ב יוצאין בפיקרין ובציפה אימתי בזמן שצבען בשמן וכרכן במשיחה לא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהן ואם יצאו בהן מע״ש אע״פ שלא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה [יוצאין בהן].

ג יוצאין במוך ובספוג שע״ג מכה ובלבד שלא יכרוך עליהן חוט או משיחה יוצאין בקליפת השום ובקליפת הבצל שע״ג מכה [אם] נפל לא יחזיר ואצ״ל שלא [יתן בתחילה] בשבת יוצאין באגד שעל גבי מכה וקושרו ומתירו בשבת ואספלנית שפרשה מן האגד מחזירה יוצאין באספלנית ובמלוגמה וברטיה שע״ג המכה [ואספלנית] לא יחזיר ואצ״ל שלא יתן בתחלה בשבת [נוטלה] ומכסה בה הכלים לא יתקננה משבת למוצאי שבת שאין מתקינין מקדש לחול ר׳ יהודה אומר אם החליקה מלמטה מחליקה מלמעלה ואם החליקה מלמעלה מחליקה מלמטה מגלה מקצת אספלנית מכאן ומקנח את המכה וחוזר ומגלה מקצת אספלנית מכאן ומקנח את המכה לא [יקח] האספלנית מפני שבא לידי מירוח והממרח בשבת חייב חטאת.

ד לא יצא [אדם] בזוג שבצוארו אבל יוצא הוא בזוג שבכסותו זה וזה [אינן] מקבלין טומאה לא יצא [אדם] בחותם שבצוארו ולא בחותם שבכסותו זה וזה אין מקבלין טומאה. לא תצא בהמה בזוג שבצוארה [אבל יוצאה היא] בזוג שבכסותה [זה וזה מקבלין טומאה זה חומר בבהמה שאין באדם לא תצא בהמה] בחותם שבצוארה ולא בחותם שבכסותה זה וזה אין מקבלין טומאה.

ה מטלטלין עצי בשמים [להניף ולהריח בהם לחולה מוללו ומריח בו לא יקטמנו להריח בו ואם קטמו פטור] ולא יקטמנו לחצות בו שיניו ולא לפתוח [בו] את הדלת [מפני שהוא מתקן כלי] ואם קטמו חייב חטאת.

ו [הרטנין] יוצאין בסודרין שלהן ולא [הרטנין] בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה א״ר יהודה מעשה בהורקנוס בנו של ר״א שיצא בסודר שלו [לרשות] הרבים אלא שהיתה נימא כרוכה לו על אצבעו אמרו חכמים לא היה צריך.

ז הרועין יוצאין בשקין שלהן ולא הרועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה א״ר יהודה מעשה בר׳ טרפון שיצא בלילי שבת לבית המדרש ונתנו לו סדין ואחזו בשתי ידיו ויצא בו מפני הגשמים יוצאין [בסגור] ביריעה ובחמילה [בסקרוטיא] ובקטבוליא מפני הגשמים אבל לא בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים.

פרק ז

א אלו דברים מדרכי האמורי המספר קומי והעושה בלורית [והמגבה] לגרגרן והמגררת בנה [בין] המתים והקושר [מטולטלת על יריכו וחוט אדום על אצבעו והמונה ומשליך צרורות לים או לנהר הרי זה מדרכי] האמורי המספק והמטפח והמרקד לשלהבת ה״ז מדרכי האמורי.

ב נפלה [פת ממנו] אמר החזירו לי שלא תאבד ברכתי הניחו נר על הארץ שיצטערו המתים [אל תניחו נר על הארץ שלא יצטערו המתים] נפלו ממנו ניצוצות ואמר אורחין לנו היום ה״ז מדרכי האמורי היה מתחיל במלאכה ואמר יבוא פלוני שידיו קלות ויתחיל בה יבוא זה שרגליו קלות ויעבור לפנינו הרי זה מדרכי האמורי האומר [בחבית או בעיסה] יבוא פלוני שידיו מבורכות ויתחיל [בה] הרי זה מדרכי האמורי.

ג הפוקק את החלון בסירה והקושר ברזל בכרעי המטה של חיה והעורך לפניה שולחן הרי זה מדרכי האמורי אבל פוקקין את החלון [בגלופרין] או בעמיר ונותנין לפניה ספל של מים וקושרין לה תרנגולת שתהא לה לצוות [ולא] מדרכי האמורי האומר שחטו תרנגול זה שקרא [בערב] שחטו תרנגולת זו [שהיא קורא] כזכר האכילוה כרבלתא שהיא קורא כזכר ה״ז מדרכי האמורי [קרא עורב ואמר לו צרח קרא עורב ואמר לו חזור לאחוריך] הרי זה מדרכי האמורי.

ד האומר אכול תמרה חזרת זו שתהא זוכרני בה [אל תאכילני פני ברקי׳ תישן] בארונו של מת [שתראני] בלילה אל [תישן] בארונו של מת שלא תראני בלילה הפך את חלוקך שתהא חולם חלומות טובות אל תהפוך את חלוקך כדי שלא תהא חולם חלומות שב על [המכביד] שתהא חולם חלומות אל תשב על [המכביד] שלא תהא חולם חלומות ה״ז מדרכי האמורי.

ה האומר אל תשב על המחרישה שלא תכבד עלינו מלאכה [אל תשב על המחרישה שלא תשבר] הרי זה מדרכי האמורי ואם בשביל שלא תשבר [ודאי] הרי זה מותר האומר אל תפשל [ידך לאחורך] שלא נאסר עלינו מלאכה ה״ז מדרכי האמורי.

ו [התוסס אור] בכותל ואומר חדא ה״ז מדרכי האמורי אם מפני ניצוצות [הרי זה] מותר השופך מים לרשות הרבים ואמר חדא ה״ז מדרכי האמורי אם מפני עוברין ושבין ה״ז מותר הזורק ברזל לבין הקברות ואמר חדא [ה״ז מדרכי האמורי אם מפני חרשין ה״ז מותר].

ז הנותן מקל של אוד וברזל תחת ראשו ה״ז מדרכי האמורי אם בשביל לשמרה [הרי זה] מותר המצוחת לתנור שלא [תנפל] הפת והנותנת קסמין באזני קדרה שלא תהא מרתחת ושופעת לאחוריה הרי זה מדרכי האמורי אבל [נותנת] קסמין של תות וזכוכית בקדרה בשביל שתבשל מהרה אבל אסרו חכמים בזכוכית מפני סכנת נפשות.

ח המשתקת לעדשים [והמצננת לאורז והמטפחת לנר] ה״ז מדרכי האמורי נפל נחש ע״ג מטה ואמר עני הוא וסופו להעשיר עוברה היא יולדת זכר בתולה היא נישאת לאדם גדול הרי זה מדרכי האמורי.

ט המושבת אפרוחין ואמרה איני מושבתן אלא בבתולה איני מושבתן אלא ערומה איני מושבתן אלא בשמאל איני מושבתן אלא בי תרי והמקדש בתרי והמשלח בתרי והאומר הוסיפו על השולחן ה״ז מדרכי האמורי [הנותנת] ביצים ועשבים בכותל וטחה בפניהם ומונה [שבעה] ואחד ה״ז מדרכי האמורי.

י הכוברת אפרוחים בכברה [והנותנת ברזא] בין האפרוחים הרי זה מדרכי האמורי אם מפני הרעמים [ואם] מפני הברק הרי זה מותר.

פרק ח

א האומר [יממיא ומציא] ה״ז מדרכי האמורי ר׳ יהודה אומר אומרין ימיא ומציא האומר דגן [קררן] ה״ז מדרכי האמורי ר׳ יהודה אומר [דגון על שם דגון] עבודת כוכבים שנא׳ (שופטים ט״ז:כ״ג) לדגון אלהיהם. האומר דני דני ה״ז מדרכי האמורי ר׳ יהודה אומר [על שם דן] עבודת כוכבים שנאמר (עמוס ח׳:י״ד) חי אלהיך דן וחי אלהיך באר שבע. השואל במקלו ואומר אם אלך ואם לא אלך הרי זה מדרכי האמורי אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (הושע ד׳:י״ב) עמי בעצו ישאל ומקלו יגיד לו.

ב האומר מרפא הרי זה מדרכי האמורי ר׳ אלעזר ברבי צדוק אומר [אין אומרים מרפא מפני ביטול תורה של בית ר״ג] לא היו אומרים מרפא [מפני דרכי האמורי].

ג האומר יתיר ונותר הרי זה מדרכי האמורי ר׳ יהודה אומר לא יהא לו בביתו יתיר ונותר האומר אשתה ואותיר ה״ז מדרכי האמורי שתו והותירו לא מדרכי האמורי [שתו והותירו חמרא לחייכון] לא מדרכי האמורי מעשה בר׳ עקיבה שעשה משתה לבנו על כל חבית וחבית שפתח [אומר חמרא לחיי רבננא ולחיי תלמידיהון].

ד האומר לאו לאו [ה״ז] מדרכי האמורי אע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר (איוב כ״א:י״ד) [ויאמרו לאל סור ממנו וגו׳] הקושר חוט [ע״ג] אדום ר״ג אומר אינו מדרכי האמורי ור״א בר צדוק אומר הרי זה מדרכי האמורי אל תעבור שלא תפסוק אהבתנו הרי זה מדרכי האמורי ואם מפני [כבוד] ה״ז מותר.

ה איזהו מנחש האומר נפלה מקלי מידי נפלה פתי מפי קרא לי איש פלוני מאחרי קרא לי עורב נבח בי כלב עבר נחש מימיני ושועל משמאלי ופסק צבי את הדרך לפני אל תתחיל בי שהרי שחרית הוא ור״ח הוא ומוצאי שבת הוא.

ו איזהו מעונן רבי ישמעאל אומר זה המעביר על העין ר״ע אומר אלו [נותני עתים] כגון אלו [שאומרים] היום יפה לצאת היום יפה ליקח היום חמה נחפית למחר גשמים יורדין [כדון] אלו שהן אומרין למודי ערבית שביעית [להיות יפות ועקודות קטנות] להיות רעות [וחכמים אומרים אלו אוחזי העינים].

ז סוקרין את האילן בסיקרא וטוענין אותו באבנים ואין חוששין [לא] משום שביעית ולא משום דרכי האמורי.

ח ממשיכין יין ושמן בצנורות לפני חתנים [ולפני כלות] ולא מדרכי האמורי מעשה ביהודה והילל בניו של ר״ג שנכנסו לכבול והמשיכו אנשי העיר לפניהם בצנורות יין ושמן.

ט שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנאמר (ירמיהו ל״ד:ה׳) בשלום תמות ובמשרפות וגו׳ כשם ששורפין על המלכים כך שורפין על הנשיאים אבל לא על הדיוטות ומה הן שורפין עליו מטתו וכלי תשמישו מעשה שמת ר״ג הזקן ושרף עליו אונקלוס הגר יותר משבעים מנה.

י עוקרין על המלכים ולא [משום דרכי] האמורי כל עקור שיש בו טריפה אסור באכילה ומותר בהנאה שאין בו טריפה מותר באכילה ואצ״ל בהנאה איזהו עקור שיש בו טריפה מן הארכובה ולמעלה שאין בו טרפה מן הארכובה ולמטה [מבעיתין לעוות] ולפוקה ולא מדרכי האמורי עמד עצם בגרונו נותן על [ראשו] מאותו המין.

יא אלו דברים המותרין היה מתחיל במלאכה נותן שבח והודאה לפני המקום בחבית [או בעיסה מתפלל הוא] שתכנס בהן ברכה ואל תכנס בהן מארה מעבירין על גבי [מעיין] בשבת רשב״ג אומר בדבר הנוטל בשבת לוחשין על [העין ועל הנחש ועל העקרב] ואין לוחשין בדבר שדים ר׳ יוסי אומר אף בחול אין לוחשין בדבר שדים וכן היה ר׳ יוסי אומר אין לך בכל הכרכים רעים [מסורמיין] שכל זמן שאדם רע קוראין אותו [סורמי] אין לך בכל הנכרים קשה יותר מאמוריים שכל [האדם] קשה קוראין אותו אמורי.

יב ר׳ נהוראי אומר אין לך אדם בכל הכרכים מתון [יתר מסדומיים] וכן מצינו שחזר לוט על כל המקומות ולא מצא מתונה כסדום שנא׳ (בראשית י״ג:י״ב) אברם ישב בארץ [כנען] וגו׳ [ר״ש בן גמליאל] אומר אין לך בכל עממין מתון יותר מאמוריים וכן מצינו שהאמינו במקום [דגלו] לאפריקי ונתן להם המקום ארץ שיפה כארצם והיתה א״י [נקרית] על שמן.

פרק ט

א הגוזז מן הבהמה מן החיה ומן [העופות] אפילו מן השלח מלא הסיט כפול הרי זה חייב [יש חולקים בחזיר בין חטטרתו לשאר גופו].

ב המיסך [שלשה] חוטין בתחלה ה״ז חייב ר׳ יהודה אומר אף [השרביט] והמדקדק ע״ג אריג כל שהוא ה״ז חייב הצד חלזון והפוצעו [הרי זה חייב שתי חטאות].

ג כל אבות מלאכות שבתורה עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת כל המקלקלין פטורין חוץ מן החובל ומבעיר בשבת.

ד גר שנתגייר [בין העו״ג ועשה מלאכה בשבת ר״ע מחייב] ומונבז פוטר והדין נותן שיהא פטור הואיל ושוגג חייב חטאת ומזיד חייב כרת מה מזיד אינו חייב עד שיבא לכלל ידיעה אף שוגג [לא יהא] חייב עד שיבא לכלל ידיעה אמר לו ר״ע מוסיף אני על דבריך מה מזיד אינו חייב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה אף שוגג לא יהא חייב עד שיבא לכלל ידיעה בשעת מעשה א״ל כ״ש שהוספתה אם בא לכלל ידיעה בשעת מעשה אף הוא אינו שוגג אלא מזיד.

ה השוכח את התורה ועבר עבירות הרבה [חייב על כל אחת ואחת כיצד] היה יודע שיש חלב ואמר אין זה חלב שחייבין עליו היה יודע שיש דם ואמר אין זה דם שחייבין עליו חייב על כל אחת ואחת ר״ש בן אלעזר אומר כל שהוא כיוצא בו כשר להצניעו והוכשר [לו] להצניעו והצניעו ובא אחר והוציאו הרי זה חייב [ואי אפשר לו להצניעו יכול להוציאו אפשר לו להצניעו ומצניעו] ובא אחר והוציאו הרי זה חייב.

ו המוציא מורסן לאכילה כגרוגרת לבהמה כמלא פי הגדי [ולצבוע] כדי לצבוע בו בגד קטן לולבי זרדין והחרובין עד שלא ימתיקו [כגרוגרות] משימתיקו [כמלא פי הגדי] אבל הלוף והחרדל והתורמוסין ושאר כל הנכבשין בין משימתיקו ובין עד שלא ימתיקו כגרוגרות שמן כדי סיכת אבר קטן ר״ש בן אלעזר אומר קטן בן יומו הוצין כדי לעשות אוזן לכפיפה מצרית סיב אחרים אומרים כדי ליתן ע״פ משפך לסנן בו את היין.

ז המוציא יין [כדי גמיעה ר׳ יהודה אומר] כדי מזיגת הכוס יבש כזית דברי ר׳ נתן חלב כדי גמיעה ר״א אומר אם של בהמה כדי גמיעה אם של אשה כדי ליתן [ע״פ קלור] מים כדי גמיעה ר׳ יהודה אומר כדי לשוף בהן את הקלור דם ושאר כל המשקין ברביעית רשב״ג אומר דם כדי לכחול עין אחת שכך כוחלין לברקית ר״ש ב״א אומר [שמם ר״מ] דם כדי לכחול עין אחת שכך כוחלין [לחרוד].

ח המוציא קשר [המוכסין] עד שלא הראהו למוכס חייב משהראהו למוכס פטור ר׳ יהודה אומר אף משהראהו למוכס חייב מפני שמשמרו [להראותו לבעל המוכס].

ט המוציא [שטר פרוע] ויש בו במקום הלובן כדי לכתוב שתי אותיות [ובכולו] כדי לכרוך ע״פ צלוחית קטנה של פלייטין ה״ז חייב ר׳ יהודה אומר אף המוציא שטר פרוע כל שהוא [ה״ז] חייב מפני שמשמרו [להראותו לבעלי חובים] שטרי מקח וממכר שטרי דיתקאות [אפותקאות] ומתנות כל שהן ה״ז חייב.

י [קלף] דוכסוסטוס כדי לכתוב עליו את המזוזה יריעה [כדי לכתוב עליו פרשה] קטנה איזו היא [פרשה קטנה זו שמע] שיער לגבל בו את הטיט טיט כדי לעשות פי כור של צורפי זהב פיחמין כדי לעשות מהן צינורא קטנה ר׳ יהודה אומר כדי ליתן על פי מולידה קטנה.

יא המוציא [כליו] מקופלין ומונחין על כתיפו וסנדליו וטבעותיו בקומצו ה״ז חייב [ואילו] היה מלובש בהן פטור המוציא אדם וכליו עליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו ה״ז פטור [שאילו] הוציאן כמות שהן חייב חול עפר ואפר שיעורן כזבל רבי ישמעאל [ב״ר] יוחנן בן ברוקא אומר עפר כדי לכסות בו דם צפור קטנה איזו היא [דם] צפור קטנה זה דרור חול הגס כדי ליתן על [מלא] פי [הכף סיד] א״ר נראין דברי ר״ע בחול [דק] ודברי חכמים בחול [גס] סיד כדי לסוד קטנה שבבנות ר׳ יהודה אומר כדי לעשות כלכל רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנדפי א״ר נראין דברי ר׳ יהודה בזמן שהוא [כביצה] ודברי רבי נחמיה בזמן שהוא [חביט].

יב קנה כדי לעשות קולמוס מגיע לקשרי אצבעותיו [בולמס] לעשות [הימנו] צלוחית קטנה של פלייטין זכוכית אחרים אומרים כדי לפצוע שתי נימין [כאחד] צרור ואבן ר״א בן יעקב אומר משקל עשרה דנרים [רבי אלעזר אומר כדי לעשותו מסיפס].

יג מנין למאדים בשבת שהוא חייב שנאמר (שמות כ״ה:ה׳) אלים מאדמים איזו היא חבורה כל שיצא ממנה דם נצרר הדם אע״פ שאין יכול לצאת ה״ז חייב.

יד מנין לדם שהוא משקה שנאמר (במדבר כ״ג:כ״ד) ודם חללים ישתה מניין ליין שהוא משקה שנאמר (דברים ל״ב:י״ד) ודם ענב תשתה חמר מנין לדבש שהוא משקה שנאמר (שם) ויניקהו דבש מסלע וגו׳ מנין לשמן שהוא משקה שנאמר (ישעיהו כ״ה:ו׳) משתה שמנים משתה שמרים מנין לחלב שהוא משקה שנאמר (שופטים ד׳:י״ט) ותפתח את נאד החלב ותשקהו מנין לטל שהוא משקה שנאמר (שופטים ו׳:ל״ח) וימץ טל מן הגזה וגו׳ מנין לדם נדה שהוא משקה שנא׳ (ויקרא י״ב:ז׳) ממקור דמיה ואומר (זכריה י״ג:א׳) ביום ההוא יהיה מקור נפתח [לבית דוד] וגו׳ מנין לדמעת העין שהוא משקה שנאמר (תהילים פ׳:ו׳) ותשקמו בדמעות שליש מנין למי האף שהוא משקה שנאמר (ירמיהו ט׳:י״ז) ועפעפינו יזלו מים.

טו מנין לזרוע שהוא יד שנאמר (שופטים טו) ותהיינה העבותים אשר על זרועותיו כפשתים וימסו אסוריו מעל ידיו. מנין למי שאחזו בולמוס שמאכילין אותו דבילה קעילית שנאמר (שמואל א ל) ויתנו לו פלח דבלה וגו׳.

טז המוציא שני [נסרים] כאחד הרי זה חייב תורי דקל א׳ זמורה [אחת] לנטיעה שתים לבהמה כמלא פי הגדי לעצים כשיעור העצים חבילי אזוב הסיאה והקורנית שהכניסן לאכילה כגרוגרת לבהמה כמלא פי הגדי לעצים כשיעור העצים להזאה כשיעור הזאה גרעינין לנטיעה שתים לבהמה כמלא פי חזיר כמה מלא פי חזיר אחת אחרים אומרים [לחשבון] חמש. המוציא מאבני בית מנוגע מעציו ומעפרו כל שהוא ה״ז חייב [כחל] רשב״א אומר אם לרפואה כדי לכחול עין אחת אם לתכשיט כדי לכחול שתי עינים.

יז המוציא [מין] בהמה [מין] חיה [מין עופות] בין חיים ובין מתים ה״ז חייב ר׳ נתן אומר מתים חייב חיים פטור.

פרק י

א המוציא שני נימין מזנב הסוס ומזנב הפרה ה״ז חייב מפני [שמתקינן לכשפים] המוציא שני [זפין מן הקש] שבחזיר ה״ז חייב ר״ש ב״א אומר אפילו אחד יש חולקין חטרתו לשאר גופו.

ב המוציא מצמר גפן ומצמר כלך מצמר גמלים ומצמר ארנבים ומצמר חיה שבים ושאר כל הנטוין כולם [מלא] הסיט כפול ה״ז חייב הבגד השק והעור כשיעור [לטמאן] כך שיעור להוציאן.

ג המוציא בין כלים גדולים [ובין] כלים קטנים הרי זה חייב המוציא גחלת כל שהוא [ה״ז] חייב שלהבת כל שהיא ה״ז [חייב] ברזל רשב״א אומר כדי לעשות ממנו דרבן נחושת כדי לעשות ממנו צינורא קטנה נעורת של פשתן כדי לעשות ממנה פתילה קטנה לנר משיחה ר׳ נתן אומר כדי לקשור בה בין כתיפיו מוכין כדי ליתן בתוך כדור קטנה כמה כדור קטנה כאגוז ארגמן כדי לטול ממנו דוגמא לאירא [סטיס] וקוץ ופואה כדי לצבוע בהן בגד קטן כמה בגד קטן פי סבכה.

ד המתכוין להוציא בפונדתו ופיה למעלה והוציא בפונדתו ופיה למטה בתוך פונדתו והוציא בין פונדתו לחלוקו [ובשפת חלוקו פטור] המתכוין להוציא בפונדתו ופיה למטה ר׳ יהודה מחייב אמר ר׳ יהודה אני [אומר] דבר אחד והן אומרים דבר א׳ אני אומר להם אי אתם מודים במתכוין להוציא לפניו ובא לו לאחריו שהוא פטור ואם נתכוין והוציא לאחריו שהוא חייב והם אמרו לי אי אתה מודה במוציא [באחר ידו ואחר רגלו] בפיו ובמרפקו שהוא פטור שלא הוציא כדרך המוציאים אני לא מצאתי תשובה לדבריהם והם לא מצאו תשובה לדברי.

ה שנים אוחזין במלגז ולוגזין בכרכר ושובטין בקולמוס וכותבין בקנה והוציאוהו לרשות הרבים [שניהם פטורין] בעגול של דבלה והוציאו לרשות הרבים בקורה והוציאוהו לרה״ר שניהם פטורים ר׳ יהודה אומר אם אין אחד יכול להוציאה והוציאוהו שנים חייבין ר״ש אומר אע״פ שאין אחד יכול להוציאה והוציאוהו שנים פטורין שאין שנים חייבין על [מלאכה] אחת.

ו שנים שעשה אחד מהם מלאכה ואין ידוע איזה הוא יביאו שניהם חטאת בשותפות ויתנו עליה ותאכל דברי ר״ש ור׳ יוסי פוטר מודה ר׳ יוסי שזה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי ומודה ר׳ יוסי בשנים שהיה אחד מהם מחוסר כפרה ואין ידוע איזה [הוא] שיביאו חטאת בשותפות ויתנו עליה ותאכל.

ז הוציא כחצי גרוגרת וחזר והוציא כחצי גרוגרת בהעלם אחד חייב בשני העלמות פטור נאכל הראשון עד שלא הוציא השני בין בהעלם אחד [ובין] בשני העלמות פטור הוציא כחצי גרוגרת ונתנו [בתוך ד׳ אמות] וחזר והוציא כחצי גרוגרת [ונתנו] בתוך ארבע אמות [אחרות] אם העבירן דרך [עליו] חייב ואם לאו פטור.

ח הנוטל מלא הזוג משערו [ה״ז] חייב ר׳ אליעזר אומר אפי׳ [אחד הבורר] שחורות מבין לבנות ולבנות מבין שחורות חייב.

ט ר״ש בן אליעזר אומר צפורן שפרשה רובה וציצין שפרשו רובן [ונטלן בשבת פטור נטלן] בכלי [ה״ז] חייב.

י החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת והמרבץ [והמרחיץ והסך] והרודה חלות דבש בשבת חייב חטאת [וביו״ט] לוקה ארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים בין בשבת בין ביו״ט אינו [חייב] אלא משום שבות ר׳ שמעון בן אלעזר אומר [משום ר׳ אליעזר הכוחלת והגודלת] והפוקסת לעצמה פטורה לאחרות חייבת וכן היה ר״ש בן אלעזר אומר משום ר׳ אליעזר [לא תקנח אשה פניה בבגד שיש בו סרק].

יא התולש בין בימינו ובין בשמאלו ה״ז חייב [באחת] ידו ברגלו בפיו ובמרפקו או שהיה מהלך על גבי הארץ ונתזו צרורות מתחת רגליו ונפל ע״ג עשבים ותלש פטור מהלך אדם ע״ג עשבים וע״ג צרורות בשבת ואינו חושש.

יב התולש עולשין לאכול כגרוגרת לבהמה כמלא פי [הגדי] לתקן הארץ כל שהן אם נתכוין בכולן חייב שתים אם היה מתעסק ותלש פטור המזרד זרדין לאכילה כגרוגרת לבהמה כמלא פי הגדי לתקן [אילן] כל שהן אם מתכונין בכולן חייב שתים אם היה מתעסק וזירד פטור.

יג החופר החורש והחורץ מלאכה אחת הן הדש [והכותש והנופט] מלאכה אחת התולש והקוצר והבוצר והמוסק והגודר [והעודר] מלאכה אחת המכבש והסוחט מלאכה אחת ר׳ ישמעאל ב״ר יוחנן בן ברוקה אומר [צבעים קבעו] סחיטה מלאכה בפני עצמה הבורר [והטוחן והמרקד] והלש והאופה לאכילה [בכגרוגרת] לבהמה כמלא פי [הגדי] לצבוע כדי לצבוע בו קטן ושאר כל הדברים כשיעור לטומאתן כך שיעור להוציאן התולש כנף מן העוף [הקוטמו] והמורטו חייב שלש חטאות.

יד אין יונקין מבהמה טהורה ביו״ט [ואצ״ל בשבת אבא שאול אומר יונקין היינו מבהמה טהורה ביו״ט] לא תקל אשה מדדיה ותחליב לתוך הכוס או לתוך הקערה ותניק את בנה אין יונקין לא מן הנכרית ולא מבהמה טמאה ואם היה דבר של סכנה מותר שאין כל דבר עומד בפני פיקוח נפש חוץ מע״ז וגילוי עריות ושפיכות דמים.

פרק יא

א הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע [בתוך ד׳ אמות פטור חוץ לד׳ אמות חייב].

ב שתי סרטאות זו על גבי זו [זרק] מן העליונה לתחתונה חוץ לארבע אמות חייב [לתוך] ד׳ אמות פטור זרק מן [האסרטא] לדיר ולסהר [למוקצה] ולחצר אפילו [הן] בבקעה ה״ז חייב הזורק מן החנות דרך סטיו לפלטיא [פטור] מן החנות לסטיו ומסטיו לפלטיא [חייב].

ג שתי בקעות זו על גבי זו זרק מן התחתונה לעליונה ומן העליונה לתחתונה [בתוך ארבע אמות] פטור [חוץ לד׳ אמות חייב אסתרטא] ע״ג בקעה וזרק מן [האסתרטא] לבקעה פטור ר״ש אומר אם יש במקום שזרק עומק עשרה טפחים [ה״ז] חייב.

ד [מבוי ששוה לרשות היחיד ועשויה מדרון לרשות הרבים אם יש גבוה י׳ טפחים בתוך ד׳ אמות אין צריך לחי וקורה] רה״ר השופע לרשות היחיד הרי הוא כרשות היחיד שוה [לרשות הרבים ועשוי מדרון לרשות היחיד] אם יש גובה עשרה טפחים בתוך ד׳ אמות אין צריך לחי וקורה רה״י [ששופע] לרה״ר הרי הוא כרשות הרבים שוה לכאן ולכאן [וגבוה מן האמצע] אם יש גובה י׳ טפחים בתוך ד׳ אמות אין צריך לחי וקורה [רשות היחיד השופע לרה״י הרי הוא כרשות היחיד לרשות הרבים הרי הוא כרשות הרבים].

ה תל ברשות הרבים ר׳ חנניא ב״ג אומר אם יש גבוה י׳ טפחים בתוך ד״א [ונטל הימנו ונתן על גביו] וחייב פחות מכן בתוך ד׳ אמות פטור חוץ לד״א חייב גג ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה ונטל הימנו ונתן ע״ג חייב פחות מכן [בתוך ד״א] פטור [חוץ לד״א חייב] עמוד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה ונטל הימנו ונתן ע״ג חייב פחות מכן [בתוך ד׳ אמות] פטור [חוץ לארבע אמות חייב].

ו מנורה ברשות הרבים גבוהה עשרה ופרח שבראשה [רוחב] ד׳ ונטל הימנה ונתן על גבה חייב היה פחות מכן בתוך ד״א פטור חוץ לד״א חייב עגלה ברשות הרבים גבוהה י׳ טפחים אחד הפורק ואחד הטוען הרי זה חייב.

ז הזורק בכותל למעלה מעשרה טפחים והלכה וישבה [לה בבור] שהוא ד׳ על ד׳ [טפחים] ה״ז חייב שאין מטלטלין מרשות לרשות כגון אלו שמשחקין בכדור ברה״ר ויצאה [כדור] מתחת ידו של א׳ מהן חוץ לד״א חייב קופה ברה״ר גבוהה י׳ טפחים וכן גומא אין מטלטלין מתוכן לרה״ר ולא מרה״ר לתוכן אבל יורד לתוכן ואוכל פחות מכן תוך ד״א פטור חוץ לד״א חייב לשון ים [שנכנס] לחצר אין ממלאין ממנו בשבת אלא א״כ עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בד״א בזמן שנכנס בפרצה שהיא יתירה על י׳ אמות אבל הנכנס בפתח א״צ כלום סלע [שבים] גבוה י׳ טפחים אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מים לתוכו פחות מכן ה״ז מותר ובלבד שיהא [כבית] סאתים.

ח הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים [ומן הים לספינה ומספינה לים ומספינה] לחברתה פטור זרק מן [האסתרטא] לים פטור רש״א אם יש במקום שזרק [עמוק] י׳ טפחים ה״ז חייב ובבור אפילו [עומק] מאה אמה ה״ז חייב ספינה שבים גבוהה י׳ טפחים אין מטלטלין לא מתוכה לים ולא מים לתוכה ר׳ יהודה אומר עמוקה עשרה ואינה גבוהה עשרה מטלטלין מתוכה לים אבל לא מים לתוכה.

ט ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו הותרו [חזרו לאיסורן] חזרו וקשרום בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין חזרו להתירן מחצלות פרוסות ברה״ר מערבין ומטלטלין מזו לזו [הוקפלו חזרו לאיסורם] חזרו ופרסוה בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין חזרו להתירן שכל מחיצה שנעשה בשבת בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין הרי זו מחיצה.

י בתים שבספינה חייבין בערוב [ושאר ספינות] שאין להם בתים הרי הן כשרוין בחצר לווחין שבספינה אין מטלטלין אותם אם היו מכסין בהן פירות או כלים הרי הן ככסוי כלים ומטלטלין אותן.

יא לא יתלה אדם בשרשי אילן למעלה [מי׳] טפחים ויורד וטובל אא״כ היו רגליו נוגעות בארץ אבל נתלה בחבל הקשור בסלע או בספינה [ויורד] וטובל.

יב הזורק מרשות היחיד לרה״ר ונזכר לאחר שיצתה מידו קלטה אחר או קלטה כלב או שנשרפה ר׳ מחייב וחכמים פוטרין מודה רבי לחכמים שאם זרק מרה״ר לרשות היחיד שהוא פטור עד שעה שתנוח.

יג זה הכלל כל חייבי חטאות אין חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה [תחלתן זדון וסופן שגגה] תחלתן שגגה וסופן זדון פטורים עד שתהא תחלתן וסופן שגגה אם יש בשגגה של אחד מהם כדי לעשות מלאכה [חייב כיצד] היה יודע שהוא שבת והזיד במלאכה זה הוא מזיד האמור בתורה אם היה

מתעסק פטור שגג בשבת והזיד במלאכה או שהיה יודע שהוא שבת ונתכוין לעשות בה מלאכה אבל לא היה יודע שעל אותה מלאכה חייב חטאת זה הוא שוגג האמור בתורה.

פרק יב

א הבונה כל שהוא ה״ז חייב ר׳ יוסי אומר אחד [נותן] את האבן ואחד [נותן] את הטיט הנותן את הטיט ה״ז חייב [הנוטל] את האבן ונתנה ע״ג [דמות] והתקינה לבנין אע״פ שלא נתן עליה את הטיט ה״ז חייב והרי היא כקרקע לכל דבר.

ב המכה בפטיש אחד טפיחה גדולה ואחד טפיחה קטנה ה״ז חייב רשב״ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה חייב שכן מרדדין טסין לעבודת המשכן.

ג הקודח [והגורד] והקוצץ כל שהוא ה״ז חייב ר״ש אומר עד שיקדיח את כולו עד [שיגדור את כולה] עד שיקוץ את כולו [הצר צורה] עד שיצור את [כולה הצובע את העור] עד שיצבע את כולה [המעבד את העור] עד שיעבד את כולו המכבה [ומבעיר] ה״ז חייב הנותן שמן בנר אע״פ שיש בו שמן ה״ז חייב טלטלו ממקום למקום פטור הטהו על צדו ה״ז חייב היו לפניו שני נרות דולקין נתכוין לכבות את [זה] וכבה את [זה ה״ז חייב] שני נרות [כבין] נתכוין להבעיר את [זה] והבעיר את [זה ה״ז חייב א׳ כבה וא׳ דולק נתכוין לכבות את הדולק והבעיר את הכבה להבעיר את הכבה וכבה את הדולק ה״ז פטור נתכוין וכבה את הדולק והבעיר את הכבה בנשימה אחת חייב ב׳ חטאות].

ד א׳ נתן את האור וא׳ נתן את העצים ואחד נתן את הקדרה וא׳ נתן את המים וא׳ נתן את הבשר וא׳ נתן את התבלין ובא [אחר] והגיס כולן חייבין א׳ [נתן] את הקדרה וא׳ נתן את המים וא׳ נתן את הבשר וא׳ נתן את התבלין וא׳ [מביא] את האור [וא׳ נתן את העצים] ובא [אחר] והגיס שנים האחרונים חייבין.

ה הסורט סריטה אחת ע״ג שני נסרים [כאחת] ה״ז חייב א״ר יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משום רושם שכן רושמין על קרשי המשכן לידע [איזהו בן] זוגו כתב אות אחת בראש [יריעה מכן] ואות אחת בראש [יריעה מכן אם כשמדביקן זו לזו והן נראין אחת] חייב ואם לאו פטור כתב אות אחת [ובא אחר וכתב אות אחת] ובא אחר וכתב אות אחת אפי׳ כל השם כולו אפי׳ כל [הספר] כולו פטור [כתב אות אחת והשלים את השם] אות אחת והשלים את הספר חייב.

ו המקרע על העור כתבנית כתב פטור [רשם] על העור כתבנית כתב חייב כתב בקליפי אגוזין בקליפי רמונים בדם [הקרוש] בחלב [הקרוש] על עלה זית ועל עלה חרוב ועל עלה דלעת ועל כל דבר שהוא של קיימא חייב על עלה חזרין ועל עלה כרשין ועל עלה בצלים ועל ירקות ועל כל דבר שאינו של קיימא פטור זה הכלל כתב דבר שהוא של קיימא על דבר שאינו של קיימא או דבר שאינו של קיימא על דבר שהוא של קיימא פטור אינו חייב עד שיכתוב דבר שהוא של קיימא על דבר שהוא של קיימא.

ז הכותב אות אחת גדולה אף על פי שיש במקומה כדי לכתוב שתי אותיות פטור המוחק אות אחת גדולה אם יש במקומה כדי לכתוב שתי אותיות חייב אמר רבי מנחם בר׳ יוסי זה חומר במוחק [שאין בכותב ובכותב שאין במוחק חומר בכותב מבמוחק] הכותב לקלקל חייב והמוחק לקלקל פטור נפלה דיו ע״ג ספר ומחקה שעוה ע״ג פנקס ומחקו אם יש במקומה כדי לכתוב שתי אותיות חייב והמוחק לקלקל פטור אין לך שחייב אלא המוחק על מנת לכתוב והמוחק [ע״מ] לתקן כל שהוא ה״ז חייב.

ח הכותב אות אחת [ועשאן שתי אותיות] ב׳ אותיות ועשאן אות אחת הרי זה חייב נתכוין לכתוב אות א׳ ונעשה בידו שתי אותיות ב׳ אותיות [ונעשה בידו] אות אחת ה״ז פטור [כתב] שני נקודין ובא אחר וגמרן ועשאן שתי אותיות האחרון חייב כתב על הזוית מבפנים חייב מבחוץ פטור המצייר בקליפי פולין [ובקליפי] תורמסין פטור.

ט המסרט על בשרו ר״א מחייב וחכמים פוטרין אמר להם ר״א והלא בן [סיטרא] לא למד אלא בכך אמרו לו [ומפני] שוטה אחד נחייב את כל הפקחין.

י אחד אוחז בקולמוס ואחד אוחז בידו וכותב האוחז בקולמוס [חייב האוחז בידו וכותב פטור] נתכוין לסייעו האוחז בקולמוס [פטור] והאוחז בידו וכותב [חייב] שוגג אוחז בקולמוס ומזיד אוחז בידו וכותב [חייב] מזיד אוחז בקולמוס ושוגג אוחז בידו וכותב [פטור] קטן אוחז בקולמוס וגדול אוחז בידו וכותב חייב גדול אוחז בקולמוס וקטן אוחז בידו וכותב פטור.

יא מודה ר״א לחכמים שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת אות אחת בשבת ואות אחת ביו״ט אות אחת בשבת ואות אחת ביום הכפורים שהוא פטור שאין ב׳ ימים מצטרפין למלאכה אחת.

יב אחד נתן את הדיו ואחד נתן את המים וא׳ נתן את הקנקנתום שנים האחרונים חייבין אחד נתן את הדיו וא׳ נתן את הקנקנתום ואחד נתן את המים [וא׳ נתן את הדיו שנים האחרונים חייבין א׳ נתן את הדיו וא׳ נתן את הקנקנתום ואחד נתן את המים] האחרון חייב א׳ נתן את הקנקנתום ואחד נתן את הדיו ואחד נתן המים האחרון חייב א׳ נתן את הדיו וא׳ נתן את המים [א׳ נתן את המים] ואחד נתן [את הדיו א׳ נתן את המים וא׳ נתן את הקמח א׳ נתן את הקמח] ואחד נתן את המים אחד נתן את המים ואחד נתן את [העפר] א׳ נתן את [העפר] וא׳ נתן את המים האחרון חייב דברי ר׳ יוסי [ר׳] יהודה אומר אינו חייב אלא עד שיגבל.

פרק יג

א האורג שני חוטין [ע״ג הנס] וע״ג האימרא ה״ז חייב ר׳ אלעזר אומר אפי׳ אחד האורג שני חוטין ע״ג שפה על [רחב] שלשה בתים ה״ז חייב [האורג שלשה חוטין בתחלה ה״ז חייב] למה זה דומה לצלצל קטן שארג בו שני חוטין על רוחב שלשה בתים והאורג שלשה [בתים] מתחלה ה״ז חייב.

ב שנים שצדו את הצבי שניהן פטורין שאין שנים חייבין על מלאכה אחת צדו הראשון והניחו שניהם חייבין צדו הראשון ונתנו לשני הראשון חייב והשני פטור.

ג הצד צבי בחצר שיש לה שני פתחים פטור נעל הראשון את הפתח [בא שני] ונעל [את] הפתח השני חייב והראשון פטור חזר הראשון ופתח ונעל הראשון חייב על צידה [שניה].

ד הצד צבי חיגר חולה [קטן] פטור הצד [את] הישן חייב הצד יוני שובך יוני עלייה וצפרין שקננו בטפיחין ובבירה וכל דבר שמחוסר צידה חייב אווזין ותרנגולין ויוני הרדסיות וכל דבר שאין מחוסר צידה פטור הצד זבובין ויתושין חייב ור׳ יהודה פוטר הצד חגבים בשעת הטל פטור בשעת השרב חייב אלעזר בן מהבאי אומר אף בשעת השרב אם היו מקלחין פטור.

ה הצד בהמה חיה ועוף מאפר [שברשות אדם] אם היו מחוסרין צידה חייב לאפר [שברשות אדם אע״פ שמחוסרין] צידה פטור הפורס מצודה ע״ג בהמה חיה ועוף [אע״פ שנכנסין לתוכה פטור לבהמה חיה ועוף] אם היו נכנסין לתוכה חייב המפרק בהמה ועוף מן המצודה פטור.

ו שנים שישבו על הפתח שניהם פטורין שאין ידוע איזה מהן קודם ישבו זה ראשון וזה שני הראשון חייב והשני פטור ישב אחד על הפתח ובא אחר וצדו מבפנים היושב על הפתח חייב והצדו מבפנים פטור ישב אחד על הפתח ובא אחר וישב מבפנים ובא אחר וישב לו מבחוץ היושב על הפתח חייב ושנים האחרונים פטורין ישב אחד על הפתח ונמצא צבי בתוכו אע״פ שמתכוין לישב עד שתחשך פטור מפני שקדמה צידה למחשבה [אין לך שיהא חייב אלא המתכוון לצוד אבל קדמה צידה למחשבה פטור] למה זה דומה לנועל את [המגדל] ונמצא צבי בתוכו ולמתכסה בטלית ונמצא צפורית בתוכה אע״פ שמתכוין לישב עד שתחשך פטור מפני שקדמה צידה למחשבה אין לך שחייב אלא המתכוין לצוד אם קדמה צידה למחשבה פטור.

ז אין לועסין [מוסתכין] בשבת אימתי בזמן שמתכוין לרפואה אם מפני ריח הפה ה״ז מותר. לא [יטוף] אדם סם יבש בשניו אימתי בזמן שמתכוין לרפואה אם מפני ריח הפה הרי זה מותר.

ח החושש בשניו לא יגמע בהן יין וחומץ ופולט אבל מגמע ובולע ומטביל כדרכו ואינו חושש החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע החושש בראשו וכן מי שעלו בו חטטים סך הוא את השמן ואינו סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכן [לסיכה] סך אדם שמן ע״ג מכתו ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית ויתן ע״ג מכתו.

ט עושין אלונתית לחולה בשבת אימתי בזמן שטרפה מע״ש לא טרפה מע״ש אסורה שאין טורפין [בתחלה] בשבת אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת [ר״ש בן אלעזר אומר משום ר״מ טורפין יין ושמן לחולה בשבת] ארשב״א פעם אחת חלה ר׳ [מאיר] ובקשנו לעשות לו ולא הניחנו אמרנו לו תבטל דבריך בחייך אמר לנו אע״פ שאני אומר כן לא מלאני לבי [מימי] לעבור על דברי חבירי.

י [שותין] מי זבלין מי דקלין וכוס עקרין ומדיח בהן פניו ידיו ורגליו לא ידיח בהן את הסנדל ר׳ יוחנן הסנדלר מתיר רבי שמעון בן גמליאל אומר האשה רוחצת בנה ביין אע״פ שמתכוונת לרפואה.

יא רוחץ אדם במי טבריא אבל לא במי [הגדר] ולא במי המשרה ולא במי של סדום אימתי בזמן שמתכוין לרפואה אבל אם [לעלות] מטומאה לטהרה ה״ז מותר לא יתן אדם מים ע״ג ספוג ויתן ע״ג מכתו אבל נותן הוא ע״ג רגליו והן יורדין לספוג נותן אדם מוך יבש וספוג יבש ע״ג מכתו אבל לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין ע״ג מכתו.

יב נותנין מים לתוך קמח [קלי] ובלבד שלא יגבל נותנין שומשמין ואגוזין לתוך הדבש ובלבד שלא [יגבל מפרפרין] גלוסקין לחולה בשבת ובלבד שלא יגבל אבל מחבץ הוא מעשה קדרה ואוכל.

יג מודים חכמים לר״א שאין עושין אהלים בתחלה ביו״ט ואצ״ל בשבת על מה נחלקו על המוסיפין שר״א אומר אין מוסיפין ביו״ט ואצ״ל בשבת וחכ״א מוסיפין בשבת ואצ״ל ביו״ט.

יד ר״א [בר״ש] אומר [המרכיב] קנה [של] מנורה חייב [לשלם] ושל סיידין פטור [ר׳ סימאי אומר קרן עגולה חייב ופשוטה פטור] נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל או שנשמט רוב הרגל ה״ז יחזיר ובלבד שלא יקשור.

טו סנדל [שנפסקה] א׳ מאזניו או אחד מתרסיותיו יוצאין בו שתים אסור מפני משוי שבת נפסק [עקיבו] או שניטל חוטמו או שנחלק לשנים אסור מפני משוי שבת נשמט חוטמו הרי זה יחזיר ובלבד שלא יקשור.

טז [הדגין] והגבינין והמסודרין ע״ג קנים וע״ג עלין מפרק ואוכל ובלבד שלא יחזיר חותל של [תמרה] ופטליא של גרוגרות מקרע ואוכל ובלבד שלא יקשור זה הכלל כל קשר שהוא של קיימא ויכול להתירו [בא׳ מידיו] או שאינו של קיימא ואין יכול להתירו בא׳ מידיו אין חייבין עליו עד שיהא קשר של קיימא ואין יכול להתירו בא׳ מידיו.

יז חבל הקשור בפרה קושרו באבוס והקשור באבוס קושרו בפרה חבל שבתוך הבית מטלטלין אותו [שבהפתק] אין מטלטלין [אותו]. אם התקינו בעה״ב להיות משתמש [בו] מטלטלין [אותו].

יח חבל דלי שנפסק אין קושרין אותו אלא עונבים אותו [מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים ומחתכין בנבלה משבת לאותה שבת אבל לא משבת למוצאי שבת מפני שהוא כמתקן מקודש לחול ר׳ יוסי אומר] מפצעין באגוזים ומפרדין ברמונים ומדיחין בכבושין ביוה״כ עם חשיכה ואינו חושש שהוא כמתקן מקודש לחול.

יט מדיחין כלים משבת לאותה שבת אבל לא משבת זו לשבת אחרת כיצד אכל בהן בלילי שבת מדיחן שיאכל בהן לשחרית [לשחרית] מדיחן שיאכל בהן [לסעודה לסעודה] מדיחן שיאכל בהן למנחה [למנחה לא ידיחם] מעתה הכוסות מדיחן כל היום כולו מפני שאין קבע לשתיה מדיחין עשרה כוסות שאם ירצה ישתה באחד מהן [מציעין עשר מטות שאם ירצה מסב באחת מהן] של בית ר״ג לא היו מקפלין כלי לבן שלהן מפני שהן מחליפין.

פרק יד

א אע״פ שאמרו אין קורין בכתבי הקדש אבל שונין [בהן] ודורשין בהן ואם צריך לו דבר לבדוק [אבל נוטל ובודק] ר׳ נחמיה אומר מפני מה אמרו אין קורין בכתבי הקודש מפני שטרי הדיוטות שיאמרו בכתבי הקדש אין קורין ק״ו בשטרי הדיוטות.

ב היו כותבין תרגום בכל לשון מצילין אותן וגונזין אותן א״ר יוסי מעשה [שהלך ר׳] חלפתא אצל רבן גמליאל לטבריא ומצאו שהיה יושב על שולחנו של ר׳ יוחנן [בן נוזף] ובידו ספר איוב תרגום והיה קורא בו אמר לו רבי חלפתא זכור הייתי ברבן גמליאל הזקן אבי אביך שהיה יושב על גב מעלה בהר הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי תגנזו תחת הנדבך באותה שעה שלח רבן גמליאל וגנזו ר׳ יוסי בר יהודה אומר ערבה של טיט כפה עליו [ר׳ אומר] שתי תשובות בדבר דטיט לא היה בהר הבית [דבר אחר] וכי מאבדין [אותן] ביד אלא מניחין [אותה] במקום התורפה והן מתאבדין מאליהן.

ג היו כותבין בסם בסיקרא בקומוס בקנקנתום מצילין אותן וגונזין אותן הברכות אע״פ שיש בהן מאותיות השם ומענינות הרבה שבתורה אין מצילין אותן אלא נשרפין במקומן מכאן אמרו כותבי ברכות כשורפי תורה ומעשה באחד שהיה כותב ברכות ואמרו עליו לפני ר׳ ישמעאל והלך ר׳ ישמעאל לבודקו כשהיה עולה בסולם הרגיש בו נטל טומוס של ברכות ונתנו לתוך ספל של מים [כלשון] הזה א״ל ר׳ ישמעאל עונש האחרון קשה מן הראשון.

ד הגליונים וספרי מינים אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא נשרפין במקומן הן ואזכרותיהן ר׳ יוסי הגלילי אומר בחול קודר את אזכרותיהן וגונזן ושורף את השאר אמר רבי טרפון אקפח את בני שאם יבואו לידי [שאשרפם ואת האזכרות שבהן] שאפי׳ הרודף רודף [אחרי נכנסתי לבית ע״ז ולא נכנסתי לבתיהן שעובדי ע״ז] אין מכירין [אותו] וכופרין [בו] והללו מכירין וכופרין בו ועליהן אמר הכתוב (ישעיהו נ״ז:ח׳) ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך [וגו׳] אמר ר׳ ישמעאל מה אם להטיל שלום בין איש לאשתו [אמר המקום ספר] שנכתב בקדושה ימחה על המים [ספרי מינים] שמטילין איבה בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כמה וכמה שימחו הן ואזכרותיהן ועליהן אמר הכתוב (תהילים קל״ט:כ״א) הלא משנאיך ה׳ אשנא וגו׳ כשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מכל דבר המאבד אותן.

ה [טלית שאחז] האור בראשו [א׳] נוטלה ומתכסה בה אם כבתה כבתה כלי שאחז האור בראש אחד [נוטלו] ומשתמש בו אם [כבה כבה] ספר שנפל לתנור מטמא את התרומה מכבין להציל [כתבי קודש אבל לא לתרומה] יפה כח הקדש מכח התרומה שהקדש מציל כולה תרומה אין [מצלת] אלא כדרך שמציל [מחולין].

ו מצילין מיום טוב לשבת אבל לא [משבת זו לשבת אחרת ולא] משבת ליום טוב ולא משבת ליום הכפורים ולא מיום הכפורים לשבת ואצ״ל מיום טוב לחול [ולא יציל] ואח״כ יזמין אלא [יזמין ואח״כ יציל] הציל פת נקיה אין רשאי להציל פת הדראה רשאי להציל נקייה ואין מערימין בכך רבי יוסי בר יהודה אומר מערימין בכך.

ז אין מצילין את המת מפני הדליקה אמר ר׳ יהודה בן לקיש שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה שכח פת בתנור וקדש עליו היום מצילין ממנו מזון ג׳ סעודות ואומר לאחרים בואו והצילו לכם בלבד שלא יעשה [עמהם] חשבון [לאחר שבת]. הרודה רודה בסכין אבל לא במרדה.

ח ר״ש בן [ננס] אומר פורסין עור של גדי על גבי שידה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרך [וחכמים לא הודו לו].

ט נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מעשה שנפלה דליקה בחצרו של יוסף בן סימאי בשיחין ובאו אנשי [קצטרה] של צפורי לכבותה ולא הניחן [ירד ענן וכיבה] אמרו חכמים לא היה צריך אע״פ כן למוצאי שבת שלח להם סלע לכל אחד ולאפרכוס שבהן שלח חמשים [דינר].

י אין משכירין כלים לנכרי בערב שבת וברביעי ובחמישי מותר אין משלחין איגרות ביד נכרי בערב שבת וברביעי ובחמישי מותר אמרו עליו על יוסף הכהן שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם.

יא מלא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור ליקט עשבים להאכיל בהמתו מאכיל אחריו ישראל [אם] בשביל ישראל אסור בד״א בנכרי שאין מכירו אבל נכרי שמכירו [ה״ז] אסור מפני שמרגילו ועושה עמו לשבת אחרת וכולם שעשאן ישראל בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין ה״ז אסור.

יב אין מפליגין בים הגדול פחות מג׳ ימים קודם לשבת בד״א ביורד לדבר הרשות אבל ביורד לדבר מצוה אפילו בערב שבת מותר ופוסק עמו על מנת לשבות דברי רבי רשב״ג אומר [מצור] לצידן אפילו בערב שבת מותר.

יג ספינה הבאה בים אין עולין מתוכה ליבשה אא״כ היו בתוך התחום עד שלא חשכה מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה וקדש עליו היום אמרו לרבן גמליאל מה אנו לירד אמר להם [צופה] הייתי והיינו בתוך התחום עד שלא חשכה אלא שנטרפה הספינה פעמים הרבה באותה שעה עשה נכרי [סיקלא] לירד בו אמרו לו מה [אנו] לירד אמר להם הואיל ולא בפנינו עשה מותרין אנו לירד בו וירדו בו [הזקנים].

יד מלבן של מטה ושל ערסה ונקליטי [המטה] לווחים של סקבים וכרעי שולחן ויד של סכין הרי זה לא יחזיר ואם החזיר פטור ובלבד שלא יתקע ואם תקע חייב חטאת רשב״ג אומר אם היו רפין נוטל ומחזיר.

טו מטלטלין את השופר להשקות בו את התינוק מטלטלין את הקרקש ואת הפינקס לתינוק בשבת אין מקרקשין לא את הזוג ולא את הקרקש לתינוק בשבת מטלטלין את הפינקס ואת המראה לכסות בהן את [הכלי] ואין רואין במראה ואם היתה קבועה בכותל מותר אין מטלטלין לא את המקבת ולא את המקדח ולא את [הקשתנית] לא יכה במקבת על גבי מפסלת ולא יקדיח [בקשתנית] כדרך שעושה בחול כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה הרי הן ככל הכלים ומטלטלין אותן.

טז כיפה בין חקוק ובין שאינו חקוק מטלטלין אותו בשבת ולא אמרו חקוק אלא לענין טומאה מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה רשב״ג אומר מדוכה קטנה הנתנת ע״ג שולחן הרי היא כקערה ומטלטלין אותה ר׳ יוסי אומר צרור [המקורזל] כזית כאגוז וכביצה

נוטלו ומקנח בו [את] רגליו ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי אומר משום אביו מלא היד.

פרק טו

א בראשונה היו אומרים שלשה כלים ניטלין בשבת מקצוע של דבילה [זומא לסיטרא] של קדרה וסכין קטנה שעל גבי השולחן חזרו להיות מוסיפין והולכין עד שאמרו כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ויתד של מחרישה רשב״ג אומר אף [העוגין] של ספינה ר׳ יוסי אומר אף צפורן גדולה ר׳ נחמיה אומר אפילו טלית אפילו תרווד אין ניטלין אלא לצורך רשב״ג אומר ב״ש אומרים אין ניטלין אלא לצורך וב״ה אומרים לצורך ושלא לצורך.

ב דלת [שידה] תיבה ומגדל נוטלין ולא מחזירין דלת לול [ובית] תרנגולין [לא] נוטלין ולא מחזירין מטה שנשברה היא ושבריה ניטלין בשבת [מרקוש שנשבר] הוא ושבריו ניטלין בשבת מגופת חבית שנשברה היא ושבריה ניטלין בשבת [ולא] יספות ממנה שבר לא לסמוך בה כרעי מטה ולא לכסות בה את הכלים זרקה לאשפה היא ושבריה אין ניטלין בשבת שברי תנור ישן אין ניטלין בשבת דברי ר׳ מאיר ר׳ יוסי אומר ניטלין העיד ר׳ יוסי משום ר׳ אליעזר בן יעקב על שברי [התנור] ישן שניטלין בשבת ועל כסויו שאין צריך בית יד אין נוטלין במוט [בשבת] אבל [נוטלין] בשנים שלשה וארבעה אסור.

ג קנה שהתקינו בעה״ב להיות פותח ונועל בו אם היה קשור ותלוי פותחין ונועלין בו [ואם לאו אין פותחין ונועלין בו] רשב״ג אומר מתוקן אע״פ שאינו קשור ואע״פ שאינו תלוי מקל שעשה בראשו מסמר להיות נוטל בו את הפת [מאיפופירות] הרי היא כדוקרן ומטלטלת בחצר.

ד מטלטלין את המשליא להעלות בה דלי או קיתון כלכלה לישב עליה תרנגולת בהמה שנפלה לתוך הבור עושין לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות.

ה אין מפנין את האוצר בתחלה בשבת אבל עושה בו שביל כדי שיהא נכנס [ויוצא].

ו חצר גדולה שירד בה גשמים והיה בה בית [האבל] או בית המשתה מביא תבן בקופה ומרדד ובלבד שלא ירדד בידו ובקופה כדרך שעושה בחול נסרים של בית אומן אע״פ [ששפין] ואע״פ שמתוקנין מטלטלין אותן.

ז חבלים של טבחין וטומוס של שטרות ועורות שאינן עבודין אם התקינן בעל הבית מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן ר׳ יוסי אומר עורות עבודין ושאינן עבודין מטלטלין אותן אבל גיזי צמר ואניצי פשתן ולשונות של ארגמן ומוכין אין מטלטלין אותן.

ח מטלטלין את החדש בשבת ומטלטלין מעשר שני בירושלים אבל לא בגבולין מעלין את המדומע בא׳ ומאה ר׳ שמעון בן אלעזר אומר נותן עיניו באחד מהן ואוכל את השאר.

ט שברי ערבה לכסות בהן את [החבית ושל זכוכית לצוק לתוכה מקפה] ר׳ יהודה אומר ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן שברי ערבה לצוק [לתוכן מקפה ושל זכוכית לצוק] לתוכן שמן לתינוק חבית [שנתגלתה] ואבטיח שניקר נוטלן ומניחן במקום המוצנע.

י מטלטלין את החצב מפני שהוא מאכל צביים ואת החרדל שהוא מאכל יונים רבן שב״ג אומר מטלטלין שברי זכוכית מפני [שהן] מאכל נעמיות [אמר לו] ר׳ נתן א״כ יטלטלו חבילי זמורות מפני שהוא מאכל פילין זה הכלל כל שהוא מן המוכן מטלטלין [אותו] וכל שאינו מן המוכן אין מטלטלין [אותו] מים שנתגלו מטלטלין מפני שהן ראוין לבהמה דברי ר״מ רשב״א אומר כל עצמן אסור לקיימן מפני סכנת נפשות.

יא חבילי קש [וחבילי עצים] וחבילי זרדין אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן רשב״ג אומר אם ניטלין באחת יד מטלטלין [אותו] ואם לאו אין מטלטלין אותן.

יב חבילי איזוב הסיאה [הקורנית] שהכניסן לעצים אין אוכל מהן בשבת למאכל בהמה אוכל מהן קוטם ואוכל ובלבד שלא יקטום בכלי מולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה דברי ר׳ יהודה וחכ״א מולל בראשי אצבעותיו ואוכל ובלבד שלא ימלול [בידו] הרבה כדרך שעושה בחול וכן בחמיתה וכן בפגים וכן [בשאר] כל התבלין.

יג שחלים שטרפן מערב שבת נותן לתוכן חומץ ושמן ואין [טורף] אלא מערב [וממשך] את החמיתה ונותן לתוכן חרדל ששחקו מערב שבת מביא דבש ונותן לתוכו ואין טורף [אלא מערב] שום שרסקו מערב שבת מביא גריסין ונותן לתוכו ואין טורף אלא מערב אין כותשין את המלח במדוך של עץ אבל

[מרסק] הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש אין מרסקין דבלה וגרוגרות וחרובין לפני זקנים בשבת אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואין חושש.

יד המולל מלילות מע״ש מנפח על יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי המולל מלילות מערב יו״ט מנפח בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה כדרך שעושה בחול ר׳ דוסתאי בר׳ ינאי אמר משום ר״א מוללין את המלול ומציעין את המוצע ואופין את האפוי ומבשלים את המבושל.

פרק טז

א אין עוקרין בהמה חיה ועוף מרשות היחיד ואצ״ל מרשות הרבים אבל דוחין בהן עד שיכנסו כופין את הסל בפני האפרוחים שיעלו ושירדו עליה ואסור לטלטלו.

ב כיצד מסייעין את הבהמה בי״ט נופחין [בחוטמיו] ונותנין דד לתוך פיו ואוחז בולד שלא יפול רשב״ג אומר מרחמין היינו על בהמה טהורה ביו״ט קושרין את הטבור ר׳ יוסי אומר נוהגין היינו אף חותכין טומנין את השליא כדי שלא יוצן הולד כגון בספל של שמן ובכסות ובקופה של תבן ומהלקטין למילה ר׳ יהודה אומר אם לא הלקיט חייב מיתה וכורך עליה חוטי צמר וחוטי פשתן ובלבד שלא יקשור ומזלף עליה את החמין ולא עוד אלא שאדם מזלף את החמין ע״ג מכתו.

ג כל זמן שעוסק במילה חוזר אף על [הציצין] שאין מעכבין את המילה פירש אין חוזר אלא על ציצין המעכבין בלבד.

ד [בן ז׳ דוחין עליו את השבת בן ח׳ אין דוחין עליו את השבת ספק בן ז׳ ספק בן ח׳ אין דוחין עליו את השבת בן ח׳ הרי הוא כאבן ואין מטלטלין אותו אבל אמו שוחה עליו ומניקתו אין גודר טומאה מן המת לא באדם ולא בכלים אין מטמא לא בזיבה ולא בצרעת אין זוקק ליבום ואינו פוטר מן היבום ואינו מאכיל בתרומה ואין פוסל [בתרומה] ואינו נוחל ואינו מנחיל פירש ממנו אבר הרי הוא כאבר מן החי ובשר הרי הוא כבשר מן החי זה הכלל כל זמן שהוא חי אינו לא כחי ולא כמת מת הרי הוא כמת לכל דבר ואיזהו בן ח׳ כל שלא כלו לו חדשיו ר׳ אומר סימניו נכרין בו צפורניו ושערו שלא גמרו וכדרך שבן ח׳ באדם נפל כך בן ח׳ בבהמה גסה נפל וכן ד׳ בדקה ר״ש אומר כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל שנא׳ (במדבר י״ח:ט״ו-ט״ז) ופדויו מבן חודש תפדה וכל ששהה ח׳ ימים בבהמה אינו נפל שנאמר (ויקרא כ״ב:כ״ז) ומיום השמיני והלאה ירצה וגו׳].

ה [ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דברי ר׳ רשב״ג אומר] לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא היתה יולדת זכרים והן נמולים ומתים מלה ראשון ומת שני ומת שלישי [לא תמול דברי רבי רשב״ג אומר] שלישי תמול רביעי לא תמול מעשה בד׳ אחיות בצפורי שמלה ראשונה ומת שניה ומת שלישית ומת [בא] מעשה לפני רשב״ג ואמר רביעית לא תמול אמר ר׳ נתן כשהייתי במדינה של קפוטקיא היתה שם אשה אחת שהיתה יולדת זכרים והן נימולין ומתים מלה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהיה ירוק נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית אמרו לי מה אנו למולו אמרתי להם המתינו לו עד שיכנס בו דם המתינו לו ומלוהו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי].

ו [המשוך צריך שימול ר׳ יהודה אומר משוך לא ימול מפני שהוא מסוכן אמרו לו הרבה מלו בימי בן כוזיבא והיו להם בנים ולא מתו שנאמר (בראשית י״ז:י״ד) המול ימול אפי׳ מאה פעמים ואומר (שם) את בריתי הפר לרבות את המשוך].

ז מי שנולד מהול וגר שנתגייר מהול ותינוק שעבר זמנו ושאר כל הנימולין אין מלין אותן אלא ביום ר״א בר״ש אומר [בזמנן] אין מלין [אותן] אלא ביום עבר [זמנן מלין אותן] בין ביום בין בלילה רשב״ג אומר אם היה מסורבל בבשר רואין אותו בשעה שמתקשה אם נראה ערל מלין אותו ואם לאו אין מלין אותו.

ח [א״ר יוסי מנין למילה שהיא במקום פרי שנאמר (ויקרא י״ט:כ״ג) וערלתם ערלתו את פריו ואומר (בראשית י״ז:י״ד) וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ממקום שהולד ניכר אם זכר אם נקבה משם מלין אותו] אר״ש ב״א לא נחלקו ב״ש וב״ה על מי שנולד מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית מפני שהיא ערלה כבושה על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול שב״ש אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובה״א א״צ.

ט אר״ש לא נחלקו ר״א ור׳ יהושע על מי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיה לו למול בע״ש ומלו בשבת שר״א מחייב חטאת ור׳ יהושע פוטר אמר לו ר״א אי אתה מודה במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב שהחליף [את] זמנו אף מי שהיה לו למול בע״ש ומלו בשבת יהא חייב שכן החליף את זמנו אמר לו ר׳ יהושע לא אם אמרת במי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שהוא חייב שאינו

בקום מול תאמר במי שהיה לו למול ע״ש [ומלו] בשבת יהא חייב שכן בקום מול אמר לו ר״א נותר יוכיח שמאמש בקום אכול ואם אכלו למחר ה״ז חייב אמר לו ר׳ יהושע לא אם אמרתי בנותר [שאינו] בקום אכול בו ביום תאמר במילה שכל [היום] בקום מול.

י מפקחין על ספק נפשות בשבת והזריז ה״ז משובח וא״צ ליטול רשות מב״ד [כיצד] נפל לים ואין יכול לעלות טבעה ספינתו בים ואינה יכולה לעלות יורדין ומעלין אותו משם וא״צ ליטול רשות מב״ד נפל לבור ואין יכול לעלות עוקרין לו חוליא ויורדין ומעלין אותו משם וא״צ ליטול רשות מב״ד תינוק שנכנס לבית ואין יכול לצאת שוברין דלתות הבית ואפילו היו של אבן ומוציאין אותו משם וא״צ ליטול רשות מב״ד מכבין ומפסיקין לדליקה בשבת והזריז ה״ז משובח וא״צ ליטול רשות מב״ד.

יא מי שנשכו נחש קורין לו רופא ממקום למקום ושוחטין לו תרנגולת וגוזזין לו כרשינין אוכל וא״צ לעשר ד״ר רשב״ג אומר צריך לעשר.

יב מחמין חמין לחולה בשבת בין להשקותו ובין לרפאותו ואין אומרין המתינו לו שמא יחיה אלא ספיקו דוחה שבת ולא ספק שבת זו אלא ספק שבת אחרת ואין אומרים [יעשו] דברים בנכרים ובקטנים אלא בגדולים שבישראל אין אומרים יעשו דברים הללו ע״פ נשים ע״פ נכרים אלא מצטרפין דעת ישראל עמהן.

יג א״ר יוסי מנין לפקוח נפש שדוחה [את השבת] שנא׳ (שמות לא) את שבתותי תשמרו יכול במילה ועבודה ופיקוח נפש ת״ל אך חלק פעמים שאתה שובת פעמים שאי אתה שובת ר״א אומר מילה דוחין עליה השבת מפני מה מפני שחייבין עליה כרת לאחר זמן והרי דברים ק״ו ומה אם על אבר אחד ממנו דוחה את השבת דין הוא שידחה השבת על כולו אמרו לו ממקום שבאת מה להלן ודאי ולא ספק אף כאן ודאי ולא ספק א״ר עקיבה וכי במה החמירה תורה בעבודה או בשבת החמירה בעבודה יתר משבת שהעבודה דוחה את השבת ואין שבת דוחה אותה והרי דברים ק״ו ומה עבודה שדוחה את השבת ספק נפשות דוחה אותה שבת שעבודה דוחה אותה אינו דין שספק נפשות דוחה אותה הא למדת שספק נפשות דוחה את השבת.

יד ר׳ אחא אמר משום ר״ע הרי הוא אומר (שמות כב) אם במחתרת ימצא הגנב וגו׳ בעל הבית מהו ודאי או ספק הוי אומר ספק אם הורגין נפש להחיות נפש בספק דין הוא שידחו את השבת להחיות נפש בספק הא לא נתנו מצות לישראל אלא לחיות בהן שנאמר (ויקרא יח) אשר יעשה אותם האדם וחי בהן וחי בהן ולא שימות בהן אין לך דבר עומד בפני פיקוח נפש חוץ מע״ז וגילוי עריות ושפיכות דמים בד״א שלא בשעת הגזירה אבל בשעת הגזירה אפילו [מצוה] קלה שבקלות אדם נותן נפשו עליה שנא׳ (ויקרא כב) ולא תחללו את שם קדשי [וגו׳] ואומר (משלי טז) כל פעל ה׳ למענהו.

פרק יז

א אמר ר׳ יהודה אימתי אמרו נותנין לתלויה ביו״ט בזמן שנתן לתוכה מעיו״ט לא נתן לתוכה מעיו״ט לא יתן לתוכה ביו״ט רבן שמעון בן גמליאל אומר טורף אדם חבית יינה בשמריה ונותן לתלויה ביו״ט מסננין את הביצה בסודרין ובכפיפה מצרית נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס ר״א בן יעקב אומר מערין לכברה בשבת.

ב אין שורין את החלתית בשבת ר׳ יוסי אומר בצונן מותר בחמין אסור אין מזלחין את הבית בכל מיני זלחין אבל ממלא חבית מים ושופך ושונה ואינו חושש גורפין מלפני הפטם ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי ר׳ דוסא וחכ״א כאן וכאן מסלקין לצדדין.

ג הקש שישן עליו מע״ש מנענעו בשבת לא ישן עליו מע״ש לא ינענעו בידו בשבת. מכבש בעלי בתים שהתירו להיות נוטל הימנו את הכלים נוטל את המקל ואת הלווחים ומחזירן [לשידה] מפני שהן כלים כל שיש בו דברים הניטלין ודברים שאין ניטלין נוטלו [ונוטלן] הימנו ומחזירו למקומו.

ד ב״ה אומרים מגביהין מעל השולחן עצמות וקליפין ב״ש אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה זכריה בן אבקילוס לא היה נוהג לא כדברי ב״ש ולא כדברי ב״ה אלא נוטל ומשליך לאחר המטה אמר רבי יוסי ענוותנותו של ר׳ זכריה בן אבקילוס שרפה את ההיכל.

ה [מקלחין] בזנב הסוס ובזנב הפרה ובזנב שועל ובמפה של קוצין ובשיער של שועל ובלבד שלא יקנח בידו ובמפה כדרך שעושה בחול.

ו פירות שנתפזרו מלקט אחד אחד ואוכל נתערבו לו פירות בפירות בורר ואוכל בורר ומניח על השולחן בורר ומשליך לפני בהמתו בדק אלו בפ״ע ואלו בפני עצמן או שליקט מתוכן עפר וצרורות ה״ז חייב.

ז פגה שטמנה בתבן וכן חררה שטמנה בגחלים אם מגולה מקצתה נוטל וא״ל אינו נוטל אלעזר בן תדאי אומר תוחבן בשפוד או בסכין ונוטלן בשבת.

ח אין מטבילין את המים ביו״ט ואין משיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת דברי ר׳ וחכ״א מטבילין את המים ביו״ט <ואין> ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן אבל לא להטבילן כלים שנטמאו באב הטומאה אין מטבילין אותן ביו״ט ואצ״ל בשבת אבל ממלא הוא כוס [או] דלי או קיתון לשתות ומחשב עליהן ומטבילן טובל כדרכו מטומאה חמורה ואצ״ל מטומאה קלה.

ט קורע אדם את העור שעל פי [החבית] של יין ושל מורייס, ובלבד שלא יתכוין לעשות זינוק. אין פותחין לפסין סתומות; רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

י אין סכין את הכלים בשביל ליפותן אם לנאותן להשתמש בהן מותר לא יתן אדם שמן ע״ג טבלא של שייש להתעגל עליה לפי שאין סכין ואין נופחין ואין מדיחין את הקרקע ביו״ט ואצ״ל בשבת.

יא הרוחץ במערה ובמי טבריא ונסתפג אפי׳ בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו וכן י׳ בני אדם [כמדה] הזאת ואם צריך להם ממתין להם עד שינגב [ונוטלן] ובא לו לא יתן אדם שמן על גבי ראשו וילך למרחץ אבל סך כל גופו ומקנח כל גופו אבר אבר מוליך אדם שמן הרבה באלונטיות הרבה למרחץ וסך כל גופו אבר אבר ומקנח כל גופו אבר אבר ואינו חושש רשב״ג אומר טרקלין שהסיק מערב שבת מטייל ביום שבת לא הסיקו מע״ש [אין מטיילין בו ביום שבת].

יב אין מגרדין במגרדת ביו״ט ואצ״ל בשבת רבן שמעון בן גמליאל מתיר וכן היה רשב״ג אומר שאם היו ידיו מלוכלכות בטיט ובצואה מגרדן כדי שלא יטנפו [את] כליו.

יג הרוחץ בחמי טבריא לא יזלפו עליו אחרים אבל מזלף הוא ע״י עצמו רשב״א אומר אף לא יזלף הוא ע״י עצמו מפני שמרבה הבל ומכבה את הקרקע אבל רוחץ כדרכו ועולה.

יד רשב״א אומר ב״ש אומרים אין הורגין את המאכולת בשבת וב״ה מתירין וכן היה רשב״א אומר ב״ש אומרים אין פוסקין צדקה לעניים בשבת בבית הכנסת אפילו להשיא יתום ויתומה ואין משדכין בין איש לאשתו ואין מתפללין על החולה בשבת וב״ה מתירין.

טו המפלה את כליו ה״ז מולל וזורק ובלבד שלא יהרוג אבא שאול אומר נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול לא יפלה אדם את כליו ברשות הרבים מפני הכבוד ר׳ יהודה אומר אף בחול אין עושין אפקטוזין ברה״ר מפני הכבוד.

טז לא ישטיח אדם כליו ברשות הרבים לנגבן אפילו מן הזיעה אין רצים בשבת כדי להתעמל אבל מטייל כדרכו אפילו כל היום [כולו] ואינו חושש. בהמה שאכלה פירות הרבה מטיילין אותה בחצר בשביל שלא תמות.

יז אין מבקרין את המומין ביו״ט ואצ״ל בשבת אם לבו ביום מבקרין את המומין בשבת ואצ״ל ביו״ט.

פרק יח

א כתב המהלך תחת הצורות ותחת הדיוקנאות אין מסתכלין בו ולא עוד אלא אף בחול אין מסתכלין בדיוקנאות משום שנאמר (ויקרא י״ט:ד׳) אל תפנו אל האלילים וגו׳ ר׳ יוסי הגלילי אומר אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך הקדים על [ידיו] שלשה ימים או אחר על [ידיו] שלשה ימים כדי שתצא עמו בדרך מפני שמלאכי שלום מלוין אותו שנא׳ (תהילים צ״א:י״א) כי מלאכיו יצוה לך וגו׳ ואם ראית רשע שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך הקדים עליו שלשה ימים או אחר עליו שלשה ימים כדי שלא תצא עמו לדרך מפני שמלאכי שטן מלוין אותו שנא׳ (תהילים ק״ט:ו׳) הפקד עליו רשע וגו׳.

ב רשב״א אומר השושבינין וכל בני חופה מפיסין על מנותיהן שאם הותירו מחזירין לשידה מפיס אדם את אורחיו ואורחיו מפיסין זה עם זה כדי שיטול חלקו תחלה לא שיטול שלו ושל חבירו מונה אדם את אורחיו כמה בפנים כמה בחוץ וכמה מנות צריך שיתקן להם מן הכתב שעל גבי הכותל אבל לא מן הטבלא ולא מן הפנקס כדרך שהוא עושה בחול.

ג מחשב אדם [יציאתו] כמה הוציא בתוך ביתו וכמה הוציא לפועלין וכמה הוציא [לאחוריו] מן הכותל שהוא לשעבר אבל לא מן הכותל שהוא לעתיד לבא מוציא אדם ממה שיש לו בתוך ביתו ונותן לפני האורחין כגון אגוזים תמרים וקליות ר׳ אלעזר אומר או חסר או יתר.

ד המכתבין שבכרכים אין קורין בהן אם היה דבר שהוא צורך מדינה מותר כל חשבונות שהוא צריך להן בין שעברו ובין לעתיד לבא אין מחשבין [אותן] בשבת חשבונות שאין אלא מה בכך מחשבין [אותן] בשבת.

ה לא יטייל אדם על שפת של [המדינה] כדי שתחשך ויכנס וירחוץ ולא על התחום כדי [שיתחשך] ויביא פירות אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות בידו ואינו חושש.

ו לא יאמר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב ר׳ יהושע בן קרחה אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב אין מחשיכין על התחום להביא את הבהמה אם היתה חוץ לתחום קורא לה והיא באה.

ז מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה זה הכלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים ואומר לו אם לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני אם לא מצאת במנה הבא במאתים רבי יוסי בר׳ יהודה אומר ובלבד שלא [יאמר] לו סכום [ממכר].

ח נכרי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת לא יספוד בהן אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר עשו לו ארון וחפרו לו קבר לא יקבר [בהן] אותו ישראל אבל ישראל אחר מותר.

ט פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו בשוגג יאכלו במזיד לא יאכלו ר׳ נחמיה אומר חזרו למקומן יאכלו למקום אחר לא יאכלו החזירן חש״ו בין למקומן בין למקום אחר הרי אלו יאכלו.

י כלים ששבתו בעיר וכן כלים של אחרים ששבתו בתוך העיר הרי אלו כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח מה שהביא נכרי מחוץ לתחום לא יזיזם ממקומן.

יא נותנין כלי מיקר וכלי מתכות ע״ג [כריסיו] של מת ופוקקין לו את נקביו ועליו אמר שלמה (קוהלת יב) עד אשר לא ירתק וגו׳ רשב״א אומר הרוצה לאמץ את עיני המת בשבת נופח יין [בחוטמין] ונותן שמן בשני ריסי עיניו והן [מתאמצות] מאליהן וכן היה רשב״א אומר אפי׳ קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת ואפילו דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת שכ״ז שאדם חי עוסק במצות לפיכך מחללין עליו את השבת מת בטל מן המצות לפיכך אין מחללין עליו את השבת וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו קטן בן יומו חי אין משמרין אותו [לא מן החולדה ולא מן העכברים שהכלב רואה אותו ובורח] ואפילו עוג מלך הבשן מת משמרים אותו מן החולדה ומן עכברים שכל זמן שאדם חי מוראו מוטל על הבריות שנאמר (בראשית ט׳:ב׳) ומוראכם וחתכם יהיה וגו׳ מת בטל מוראו מן הבריות.

יב מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור הגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלים בשבת ושאינם ניטלין מתיר את החבלים והשקים נופלים ר״ש אומר אם היה עליו שליף מלא נכנס תחתיו ומפרקו בד״א בנכרי המכירו אבל בנכרי שאין מכירו מהלך אחריו עד שמגיע לביתו.

יג איזו המראה כל שמרביצו [ופוקס] את צוארו ונותן מים וכרשינין כאחד איזהו [הוא] הלעטה כל [שמאכילו] מעומד ונותן מים בפ״ע וכרשינין בפ״ע מהלקטין אווזין ותרנגולין ויוני הרדסיאות נותנין לפניהן מים ואצ״ל [שמלקיטין] אין מהלקיטין ליוני שובך וליוני עליה ולצפורין שקננו [בטפיחין] ובבימה ואין נותנין לפניהן מים ואצ״ל שאין מהלקטין.

יד נדרי שבת מפירין אותן בשבת מפני מה אמרו נדרי שבת מפירין אותן בשבת שאם חשיכה ולא הפר אינו יכול להפר.

טו המשמר זרעים מפני עופות ומקשאות מפני [חיה] משמר כדרכו בשבת ובלבד שלא יספק ולא ירקד ולא יטפיח כדרך שעושה בחול.

טז השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ולשמור לו את התינוק לא יתן לו שכרו של שבת לפיכך אין אחריותו עליו בשבת אם היה שכיר שבת שכיר חודש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכרו של שבת לפיכך אחריותו עליו בשבת לא יאמר לו תן לי שכרי של שבת אלא אומר לו תן לי שכרי של עשרה ימים.

יז לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדין ברשות היחיד ואצ״ל ברשות הרבים.